

ШАНХАЙ САММИТІНДЕ

ҚЫТАЙ МЕН ҚАЗАҚСТАН – СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕРІКТЕСТЕР

ҚЫРКҮЙЕКТІҢ АЛҒАШҚЫ КҮНДЕРІНДЕ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫНЫҢ САММИТІНЕ ЖӘНЕ ЕКІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫСТАҒЫ ЖАПОНИЯНЫ ЖЕҢУ ШАРАСЫНА АРНАЛҒАН ЖЕҢІСТІҢ 80 ЖЫЛДЫҒЫНЫҢ АТАЛУ-ЫНА БАЙЛАНЫСТЫ САЛТАНАТТЫ ІС-ШАРАЛАРҒА ҚАТЫСУҒА ҚАЗАҚСТАН ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ РЕСМИ САПАРЫНА ҚЫТАЙ БАСШЫЛЫҒЫ РИЗАШЫЛЫҒЫН БІЛДІРДІ, — ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ QAZAQ.TODAY.

Оның айтуынша, Бейжің қазақ-қытай мәңгі әрі жан-жақты серіктестігін тереңдетуге айрықша мән береді. «Біз Қытай мен аймақ елдерінің ынтымақтастық рухына сай келетін және Қытай – Орталық Азия диалогының жаңа кезеңіне жол ашатын маңызды құжаттар қабылдадық. Сондай-ақ қытай-қазақ қатынастарына тың серпін беретін жаңа стратегиялық уағдаластықтарға қол жеткіздік. Халықаралық ахуал қалай құбылатынына қарамастан, Қытай мен Қазақстан бір-біріне әрдайым сенім артып, әрқа сүйей алатын стратегиялық серіктестер», - деді Си Цзиньпин.

Кездесу барысында сауда-экономикалық, инвестициялық және мәдени-гуманитарлық ынтымақтастықты нығайту жолдары қарастырылды. Тауар айналымын ұлғайтудың және көлік-логистика, энергетика, цифрландыру, жасанды интеллект, ауыл шаруашылығы салаларында ірі инвестициялық жобаларды іске асырудың маңызына назар аударылды. Мемлекеттер басшылары өңірлік және халықаралық күн тәртібіндегі өзекті мәселелер жөнінде пікір алмасты.

ПРЕЗИДЕНТ ТОҚАЕВТЫҢ МАҚАЛАСЫ 350 МЛН ОҚЫРМАНЫ БАР ГАЗЕТТЕ ЖАРИЯЛАНДЫ

350 млн адам оқитын танымал қытай газетінде мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың мақаласы жарияланды. Бұл туралы президенттің баспасөз хатшысы Руслан Желдібай әлеуметтік желідегі парақшасында жазды, деп хабарлайды Azattyq Rýhy.

«Бүгін Қытайдың ағылшын тілді танымал China Daily газетінде Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Strong Kazakh-Sino ties key to successful cooperation» («Қазақстан мен Қытайдың

берік қарым-қатынасы – табысты ынтымақтастық кепілі») атты мақаласы жарық көрді», - деп атап өтті Желдібай.

Мақалада Қазақстан мен ҚХР арасындағы жан-жақты стратегиялық серіктестікті дамыту, сондай-ақ Шанхай ынтымақтастық ұйымының әлеуетін нығайту тақырыптары қозғалған.

Газеттің дүниежүзілік таралымы – 700 мың дана. Басылымның газет, онлайн және мобильді нұсқаларын әлем бойынша 350 миллионнан астам адам оқиды.

ПРЕЗИДЕНТ ТОҚАЕВ ШЫҰ-НЫҢ САММИТІНДЕ БІРҚАТАР ҰСЫНЫСТАР ЖАСАДЫ

Қазақстан президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Шанхай ынтымақтастық ұйымы саммитінде сауда, көлік, цифрландыру және экология салаларын қамтитын бірқатар маңызды ұсыныстар айтты, деп хабарлайды Azattyq Rýhy Ақорданың баспасөз қызметіне сілтеме жасап.

ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Мемлекет басшысы ШЫҰ елдері арасындағы сауда-экономикалық және инвестициялық байланысты кеңейту қажеттігін ерекше атап өтті. «ШЫҰ құрылғаннан бері ұйым елдерінің әлемдік ЖІӨ-дегі үлесі екі есе өсіп, 30%-ға жетті. Өңіраралық сауда көлемі 650 миллиард доллардан асты. Қазақстанның ШЫҰ елдерімен тауар айналымы да өсіп келеді, былтырғы көрсеткіш 70 миллиард долларға жуықтады», - деді Тоқаев.

Президенттің айтуынша: Қазақстан ШЫҰ Даму банкінің құрылуын қолдайды;

Астана халықаралық қаржы орталығы

базасында ШЫҰ инвестициялық жобаларын қолдау кеңсесін ашуды ұсынды.

ТРАНСПОРТ ЖӘНЕ ЛОГИСТИКА

Тоқаев «Бір белдеу – бір жол» мегажобасының мүмкіндіктеріне тоқталды. Бұл жоба жылына 1,5 трлн доллар пайда әкелуі мүмкін;

Қазақстан үшін маңызды бағыттар – Солтүстік–Оңтүстік, Шығыс–Батыс және Транскаспий халықаралық дәлізі;

Президент «Трансальп диалогын» бастау идеясын ортаға салды. Бұл бастама Қазақстан, Қытай, Ресей және Моңғолия арасындағы ынтымақтастықты арттыруды көздейді.

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ

Президент цифрлық технологиялар мен жасанды интеллекттің әлеуетін ерекше атап өтті.

«ШЫҰ жасанды интеллекттің жедел дамуы бойынша әлемдік көшбасшы бола алады. Біз Қытайдың Ғаламдық AI ұйымын құру бастамасын қолдаймыз», - деді ол.

Практикалық ұсыныстар: ШЫҰ жасанды интеллект жөніндегі са-

рапшылар форумын құру; Оның алғашқы отырысын Астанадағы Digital Bridge аясында өткізу;

2027 жылы «ШЫҰ экономикаларына қызмет ететін жасанды интеллект» атты жоғары деңгейлі конференция ұйымдастыру.

ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ

Тоқаев климаттық өзгерістердің салдарын атап өтіп, Қазақстанда ШОС су проблемаларын зерттеу орталығын құруды ұсынды.

Экологиялық қауіптер: шөлейттену, құрғақшылық, мұздықтардың еруі;

ШЫҰ елдері бұл мәселелерді бірігіп шешуі қажет.

ШЫҰ-НЫҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫ

Президенттің айтуынша, 2026 жылы ұйымның 25 жылдығы кең ауқымда атап өтілуі тиіс.

«Бұл датаға ой елегінен өткізіп, нақты нәтижелермен баруымыз керек. Қазіргі саммит тарихқа маңызды шешімдерімен енеді деп сенемін», - деді мемлекет басшысы.

Тоқаев сөз соңында Қырғызстанға ШЫҰ-тағы төрағалық кезеңінде табыс тіледі. ШЫҰ саммитінде 20 құжатқа қол қойылды.

БАСПАСӨЗ - 2025

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне
жазылу жүріп жатыр

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы

6 айға – 2 106 теңге.

қала және ауыл тұрғындары үшін "Қазпошта" арқылы

6 айға – 2636,40 теңге.

заңды тұлға үшін

6 айға – 4 172,48 теңге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534

Продолжается подписка

на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

для городского и сельского населения через "Казпочту"

на 6 месяцев – 2 350,40 тенге.

для юридического лица

на 6 месяцев – 3 886,48 тенге.

Подписной индекс для других регионов РК: 65534

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ПЕКИНДЕГІ 80 ЖЫЛДЫҚ ӘСКЕРИ ПАРАДҚА ӘЛЕМ ЛИДЕРЛЕРІ ҚАТЫСТЫ

3 қыркүйекте Пекиндегі Тяньаньмэнь алаңында өткен әскери парадқа әлемнің бірнеше ел басшылары қатысты. Олардың қатарында Си Цзиньпин, Қасым-Жомарт Тоқаев, Нарендра Модиді, Владимир Путин, Масуд Пезешкиан және Ким Чен Ын болды. Парадқа 50 мыңнан астам көрермен жиналды. Салтанатты шара 80 артиллериялық қарудың атылуымен басталды, бұл екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталғанына 80 жыл болғанын білдіреді. Қытай армиясының тікұшақтары аспанда «80» санын жасап, жаңа танктер мен авиациялық техника көрмеге қойылды. Шара соңында 80 мың бейбітшілік көгершіні мен түрлі түсті шарлар аспанға ұшырылды. Әскери парадтан кейін әлемдік лидерлер Халық Жиналысы Үйінде өткен мерекелік қабылдауға қатысты. Бұл шара екінші дүниежүзілік соғыстағы Жапонияның милитаристік режиміне қарсы жеңістің 80 жылдығына арналған. Бұған дейін Қасым-Жомарт Тоқаев Тяньаньмэнь алаңына келгені хабарланған еді.

«ЖЫЛ ВОЛОНТЕРІ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СЫЙЛЫҒЫ

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі «Жыл волонтері» халықаралық сыйлығына өтінімдер қабылдау басталғанын хабарлайды. Бұл сыйлық волонтерлердің әлеуметтік және қоғамдық маңызды мәселелерге қосқан үлесін бағалап, 15 номинация бойынша табысталады. Құжаттарды қабылдау 2025 жылдың 2-21 қыркүйек аралығында «Qazvolunteer.kz» сайтында жүргізіледі. Сыйлық туралы ережелер мен қажетті құжаттар тізімі «Qazvolunteer.kz» және [www.adilet.kz] (http://www.adilet.kz) сайттарында қолжетімді.

Қосымша ақпарат алу үшін министрліктің байланыс телефондары мен электрондық поштасынан білуге болады: +7 (7172) 740311, 741332. volunteer@mki.gov.kz

ШОМЫЛУ МАУСЫМЫ АЯҚТАЛДЫ

2025 жылғы шомылу маусымы Жетісу облысында қорытындыланды. Облыс су айдындарында маусым айынан бастап 4 адам суға батып көз жұмды, оның екеуі – бала. Бұл өткен жылмен салыстырғанда бір адамға аз. Дегенмен, құтқарушылардың жедел әрекетінің арқасында 36 адамның, соның ішінде 13 баланың өмірі сақталып қалды. Судағы ережелерді бұзған 51 азаматқа жалпы 746 мың теңгеден астам айыппұл салынды. Сонымен қатар, 208 кеме иесі заң бұзғаны үшін жауапқа тартылды. Қайғылы жағдайлардың көбі жабдықталмаған жерлерде, ескерту белгілеріне назар аудармау салдарынан орын алған.

МАСКҮНЕМДІК ПЕН ҚЫЛМЫСҚА ҚАРСЫ КҮРЕС ШАРАЛАРЫ

2025 жылдың 8 айында Жетісу облысында мас күйінде жасалған 167 қылмыс тіркелген, бұл өткен жылмен салыстырғанда өскен. Бұл өсім Қылмыстық кодекске енгізілген өзгерістермен байланысты. Маскүнөмдерді тексеру, мәжбүрлі емдеуге жіберу және айықтырғыштар ашу сияқты профилактикалық шаралар жүзеге асуда. Талдықорған мен Алакөлде ашылған айықтырғыштар қылмысты азайтуға оң әсер етті. Облыста 11 ауыл алкогольден толық бас тартқан, бұл да құқықбұзушылықтың азаюына ықпал етуде.

«САРЫӨЗЕК-КӨКТАЛ» ЖОЛЫНЫҢ ЖӨНДЕУ ЖҰМЫСТАРЫ АЯҚТАЛАДЫ

Жетісу облысында биылғы күзде республикалық маңызы бар «Сарыөзек-Көктал» автожолы (0-45 км) мен «Сарыөзек ауылын айналып өту» (0-7 км) жолдарының жөндеу жұмыстары аяқталады. Ауыр жүк көліктерінің жолды бүлдіруін алдын алу үшін «Сарыөзек-Көктал» жолына автоматтандырылған өлшеу жүйелері орнатылуда. Сонымен қатар, «Сарыөзек-Қорғас» автожолының 113 шақырымы жөнделіп, қалған 135 шақырымы қарашаға дейін жөнделеді. Жергілікті маңызы бар ауылшілік жолдар мен көпірлерге де жөндеу жұмыстары жүргізіліп жатыр және жыл соңына дейін толық аяқталуы жоспарланып отыр.

БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖАҢА СПОРТ АЛАҢЫ АШЫЛДЫ

Қарабұлақ ауылдық округіндегі Ешкөлмес ауылында балаларға арналған спорт алаңы пайдалануға берілді. Бұл жаңа алаң жасөспірімдердің бос уақытын тиімді өткізуге, спортпен шұғылдануға және салауатты өмір салтын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Ауданның балалар арасындағы спортқа қызығушылығын арттыруға және болашақ чемпиондарды тәрбиелеуге бағытталған бұл жоба халық игілігіне қызмет етеді.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ТІЛДЕР КҮНІНЕ АРНАЛҒАН ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ ӨТТІ

2025 жылғы 4 қыркүйекте Тілдер мерекесіне орай Жетісу облысының Қоғамдық даму басқармасына қарасты «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы «Мемлекеттік тіл және тілдік тұлғаны қалыптастыру моделі: тарих, инновация, әдістеме» тақырыбында ғылыми-практикалық конференция ұйымдастырды.

Бұл ауқымды жиын мемлекеттік тілдің тарихи қалыптасуы мен даму кезеңдеріне, тіл мен тұлға арасындағы рухани-мәдени байланысқа, заманауи тіл үйрету технологияларына және әдістемелік инновацияларға арналды. Іс-шара басында «Тіл» оқу-әдістемелік орталығының басшысы Жеңіс Жолдыбаев аталған облыстық конференцияның биыл алғаш рет ұйымдастырылғанын атап өтіп, келер жылы оны республикалық деңгейде өткізуді жоспарлап отырғанын жеткізді.

Ғылыми басқосуға тіл саласының тәжірибелі мамандары, ғалымдар мен зерттеушілер қатысып, өздерінің ғылыми-зерттеу жұмыстары мен практикалық тәжірибелері негізінде мазмұнды баяндамалар жасады. Тағы басқа маңызды жаңалықтың бірі – Ғылыми жинақ жарық көрді. Кітапта «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы филиалдары оқытушылары мен мектеп мұғалімдерінің заманауи талапқа сай мемлекеттік тілді меңгерудегі жаңа бағыт бойынша ғылыми ізденістер мен қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерінің, әр саладағы тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігін жетілдіруде инновациялық және әдістемелік мәселелері бойынша ғылыми мақалалары мен баяндамалары енгізілген.

Жиын барысында Жетісу университетімен орнаған өзара ынтымақтастық аясында аталған оқу орнының ғалымдары мен оқытушылары да белсенділік танытты. Конференцияның пленарлық кезеңінен кейін Жетісу университетінің қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының студенттерімен сұхбаттасу және пікір алмасу алаңы ұйымдастырылып, студенттер мен мамандар арасында ашық әрі мазмұнды сұрақ-жауап өрбіді. Конференция аяқталған соң баяндама оқып, мақала жариялаған тіл жанашырларына сертификат пен дипломдар табысталды.

Гүлнұр БАЙМҰХАН

ТЕГІН МЕДИЦИНАЛЫҚ ТЕКСЕРУЛЕР ӨТЕДІ

Жетісу облысында арнайы мамандандырылған дәрігерлер бригадасы облыс аудандарына шығып, ашық есік күндерін өткізеді. Бұл шараның мақсаты – тұрғындарға тегін медициналық көмек көрсету, ауруларды ерте анықтап, алдын алу.

Ашық есік күндері төменде аталған датаға сәйкес ұйымдастырылады: 2 қыркүйек – Төкелі қаласы, 16 қыркүйек – Ескелді ауданы, 30 қыркүйек – Панфилов ауданы, 14 қазан – Алакөл ауданы, 28 қазан – Ақсу ауданы, 11 қараша – Қаратал ауданы, 25 қараша – Сарқан ауданы, және 9 желтоқсан – Көксу ауданы.

Тұрғындар аталған күндері өз аудандарындағы ұйым-дастырылған орындарға барып, кәсіби мамандардан тегін тексеруден өте алады. Қабылдайтын мамандар қатарында лор, уролог, проктолог, акушер-гинеколог, бала хирургі, невролог, нейрохирург, педиатр және травматолог бар. Бұл дәрігерлер жиі кездесетін ауру түрлерін анықтап, қажетті кеңес пен ем-шаралар ұсынады.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ҮШ МЕКТЕП КҮРДЕЛІ ЖӨНДЕУДЕН КЕЙІН ҚАЙТА АШЫЛДЫ

Жаңа оқу жылында Жетісу облысында үш білім беру нысаны күрделі жөндеуден кейін есігін айқара ашты. Жалпы сыйымдылығы 2300-ден астам оқушыны қамтитын бұл мектептерде мұндай ауқымды құрылыс жұмыстары алғаш рет жүргізілген. Бұл туралы Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Атап айтқанда, Қаратал ауданы Тастөбе ауылындағы Жамбыл атындағы мектеп, Ескелді ауданы Қарабұлақ ауылындағы орта мектеп және Ақсу ауданы Жансүгіров ауылындағы Қ.Сәтбаев атындағы орта мектеп-гимназиясы күрделі жөндеуден өтіп, толық жаңартылды. 1950-1960 жылдары салынған бұл білім ошақтарында бұған дейін мұндай жөндеу жұмыстары жүргізілмеген.

Облыс әкімінің орынбасары Диас Есдәулетов Тастөбе ауылындағы мектептің ашылу салтанатына арнайы қатысып, өңірде қазіргі таңда 6 жаңа мектептің құрылысы жүріп жатқанын және тағы 8 білім мекемесінде күрделі жөндеу жұмыстары жүргізіліп жатқанын атап өтті.

Жаңартудан өткен үш мектеп те заманауи талаптарға толық сай жабдықталған. Биылғы оқу жылында аталған үш мектепте шамамен 1800 оқушы білім алуда. Айта кетейік, жалпы алғанда, Жетісу облысындағы 315 жалпы білім беретін мектепте жаңа оқу жылында шамамен 131 мың оқушы оқып жатыр. Оның ішінде 11 514 оқушы – бірінші сынып табалдырығын аттаған бүлдіршіндер.

ЗАҢСЫЗ БАЛЫҚ ЭКСПОРТЫ АНЫҚТАЛДЫ

Жетісу облысында балық шаруашылығымен айналысатын субъектілердің шетелге заңсыз балық өнімдерін экспорттағаны анықталды, деп хабарлайды Kazinform агенттігі облыстық табиғат қорғау прокуратурасына сілтеме жасап.

Тексеру барысында белгілі болғандай, балық шаруашылығы субъектілері шетелге өнім шығару үшін 20-дан астам аффилирленген (байланысты) кәсіпорын құрған. Алайда бұл кәсіпорындардың өздеріне бекітілген су айдындары болмаған, балық аулауға арналған квоталары да, экспортқа рұқсат құжаттары да жоқ болып шықты.

Мысал ретінде келтірілген бір серіктестікке 270 тонна балық аулауға лимит берілген. Алайда, ол серіктестік 4 920 тонна балық экспорттаған, яғни белгіленген мөлшерден 18 есе артық. Оның ішінде 2 096 тоннасы өзімен аффилирленген компаниялар арқылы шетелге жөнелтілген.

Уәкілетті органның қорытындысына сәйкес, төрт балық шаруашылығы субъектісі мен олардың аффилирленген фирмаларының заңсыз әрекеттерінен келген материалдық шығын 80 миллиард теңгеден асып отыр.

Аталған дерек бойынша Қылмыстық кодекстің 234-бабы (Экономикалық контрабанда) бойынша сотқа дейінгі тергеу амалдары жүргізіліп жатыр.

КИТАЙ ПОКАЗАЛ НОВУЮ ЯДЕРНУЮ РАКЕТУ

КНР на военном параде в честь 80-летия Победы Китая в войне против японских захватчиков показал новую ядерную ракету с глобальным радиусом поражения. Победа над Японией завершилась после того, как на стороне Китая выступили союзнической силы, в частности, СССР. Комментатор пояснил, что ядерная ракета способна долететь до любой точки планеты. Дальность ракеты достигает 20 тысяч км. В Китае отметили, что это важное средство для устрашения потенциального противника и обеспечения стратегической безопасности и мира на планете. (источник «Коммерсантъ»).

НЕЗАКОННЫЕ НАЛОГИ НА ИНВАЛИДОВ

Налоговая служба области Жетысу выставила лицам с инвалидностью счета по налогу на транспорт на 1,3 млн тенге, хотя по закону они освобождены от уплаты этого налога, сообщили в прокуратуре области пишет kursiv.media.

Управление госдоходов выставило счета 48 гражданам с инвалидностью, несмотря на то, что, согласно Налоговому кодексу, они не являются плательщиками налога на транспортные средства. После вмешательства прокуратуры начисления отменили. Счета на сумму 1,3 млн. тенге отозвали. Права лиц с инвалидностью были восстановлены.

КЕРБУЛАКСКИЙ РАЙОН

ВОДНЫЕ КАНАЛЫ РЕКОНСТРУИРУЮТСЯ

В Кербулакском районе намерены провести реконструкцию 105 км ирригационных каналов, что позволит ввести в оборот 7 тысяч гектаров новых орошаемых земель и возродить картофелеводство. Об этом стало известно в ходе встречи с населением района, - сообщает пресс-служба акима области Жетісу.

- В настоящее время разрабатывается проектно-сметная документация, направленная на ремонт оросительных каналов, заброшенных много лет. Данный проект планируется реализовать в три этапа в период с 2026 по 2028 годы. В результате будет реконструировано 105 оросительных каналов, введено в оборот 7 тыс. га новых орошаемых земель в Когалинском, Алтынемельском, Шубарском, Жайнак батырском, Шанханайском и Басшинском сельских округах. Это, в свою очередь, оживит картофельное хозяйство в районе и в целом повысит продуктивность сельского хозяйства, - сообщил первый заместитель акима области Алибек Жаканбаев в ходе встречи с населением.

Фотограф: Жеңіс Ысқабай

С 24 СЕНТЯБРЯ СТАРЫЕ КУПЮРЫ 5 ТЫСЯЧ ТЕНГЕ ПЕРЕСТАНУТ ПРИНИМАТЬ В МАГАЗИНАХ

- передает Tengrinews.kz. Старые и новые купюры номиналом 5000 тенге будут ходить параллельно до 24 сентября 2025 года, и их обязаны принимать везде. Однако начиная с 25 сентября рассчитаться старыми банкнотами уже не получится. При этом деньги не пропадают: обменять их на новые можно без потерь. В отделениях любых казахстанских банков и отделениях «Казпочты» такой обмен будет доступен в течение трёх лет, а в филиалах Национального банка — в любое время, даже через много лет. В прошлом году Нацбанк уже продлевал срок параллельного обращения старых и новых банкнот до 24 сентября 2025 года. Теперь же продления не будет. После этой даты старые 5000-ки окончательно выводятся из оборота.

ПОДГОТОВКА ДИПЛОМАТОВ ТЕПЕРЬ БУДЕТ РЕЗКО СОКРАЩЕНА

У многих вузов страны планируют отозвать лицензии на подготовку студентов по специальности «Международное право». Об этом portalu Informburo.kz сообщил министр науки и высшего образования Республики Казахстан Саясат Нурбек. По словам министра, в стране начался процесс отзыва лицензий на эти специальности. В дальнейшем обучение по ним будет доступно лишь в нескольких вузах.

«Поэтому мы начнём процесс отзыва лицензий по специальности «Международные отношения». А специальность «Международное право» оставим только в нескольких сильнейших вузах: Казахском национальном университете имени аль-Фараби, Университете имени Максута Нарикбаева и Евразийском национальном университете. А у небольших вузов в регионах мы полностью отзовём эти лицензии», — сказал он.

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

КАЗАХСТАН ЗАКУПИТ НОВЫЕ ЛОКОМОТИВЫ

Касым-Жомарт Токаев в Китае встретился и с главой совета директоров CRRC — мирового лидера в сфере железнодорожного машиностроения. Президент отметил, что сотрудничество с китайской корпорацией вышло на новый уровень после его визита в Пекин в октябре прошлого года. Новый этап взаимодействия предполагает уже не только закупку, но и локализацию производства в Казахстане. Это даст мощный импульс развитию отечественного машиностроения.

Источник: <https://24.kz/ru/news/policy/727529-glavagosudarstva-provjol-ryad-vstrech-v-pekine>.

«РОСАТОМ» ОБУЧИТ 2000 ЧЕЛОВЕК ДЛЯ РАБОТЫ НА ПЕРВОЙ КАЗАХСТАНСКОЙ АЭС

Российская госкорпорация «Росатом» планирует обучить от полутора до двух тысяч сотрудников для работы на первой полноценной атомной электростанции в Казахстане, сообщает Orda.kz со ссылкой на информгентство ТАСС. Как рассказал российскому СМИ Юрий Селезнёв, ректор Технической академии «Росатома», специалистов для работы на станции начнут готовить за пять лет до фактического запуска АЭС. Строительство рассчитывают завершить к 2035–2036 году. После этого Казахстан станет единственным собственником и оператором объекта. Близ посёлка Улькен в Алматинской области официально запустили работы по строительству первой казахстанской АЭС. Капсулу с грунтом передали на изучение российским специалистам, которые проведут научные изыскания и определяют точное место для размещения станции.

ЧЕЛАХ ИМЕЕТ ПРАВО НА УДО

Конституционный суд признал неконституционной норму Уголовного кодекса, которая запрещала условно-досрочное освобождение для тех, кому смертная казнь была заменена лишением свободы, сообщает Orda.kz. Суд указал: высшая мера наказания в Казахстане не применяется. Все упоминания о смертной казни уже убраны из уголовного и уголовно-исполнительного законодательства. Держать в кодексе запрет, привязанный к несуществующему виду наказания, противоречит Конституции. Во исполнение этого решения спорный пункт — подпункт 1) части 8 статьи 72 УК — исключён законом от 16 июля 2025 года о внесении изменений в уголовное законодательство. Для указанной категории осуждённых больше нет особого запрета на УДО. Их ходатайства о досрочном освобождении рассматриваются на общих основаниях — так же, как и у других осуждённых, по правилам статьи 72. В Казахстане с начала независимости к смертной казни приговорили 73 человека. Самые известные из них — Владислав Челах и Руслан Кулекбаев.

ЖОМАРТА ЕРТАЕВА – БЫВШЕГО БАНКИРА, ОСВОБОДИЛИ

Осужденный в 2020 году за хищение 144 миллиардов тенге в RBK Bank, освобожден из колонии. Информацию подтвердили в Комитете уголовно-исполнительной системы МВД, передаёт корреспондент Tengrinews.kz. Для дальнейшего контроля и надзора Ертаева поставили на учёт службы пробации. Напомним, что он был осужден на 11 лет лишения свободы. Вместе с ним были осуждены еще 35 человек. Суд в США признал большинство тарифов Трампа незаконными.

Апелляционный суд в федеральном округе Колумбия постановил, что большинство тарифов, введенных бывшим президентом США Дональдом Трампом, незаконны, поскольку он превысил свои полномочия по Закону о международных чрезвычайных экономических полномочиях (IEEPA). Суд отметил, что закон предоставляет президенту значительные полномочия в условиях чрезвычайного положения, но не включает право самостоятельно вводить тарифы или налоги, сообщает Exclusive.kz. При этом суд разрешил оставить действующие тарифы в силе до 14 октября, чтобы администрация Трампа имела возможность обжаловать решение в Верховном суде США.

БОССА NESTLE УВОЛИЛИ ЗА СЛУЖЕБНЫЙ РОМАН

Генеральный директор Nestle Лоран Фрейхе уволен. Фрейхе работал в компании с 1986 года и был назначен на высшую должность в 2024 году - сообщает kursiv.media. Согласно официальной информации компании, Фрейхе состоял в отношениях со своей коллегой и непосредственным подчиненным. Подобные отношения нарушают внутренние корпоративные правила Nestle. Филипп Навратил, ранее занимавший пост вице-президента, назначен новым генеральным директором Nestle.

«ТІЛДІ ҮЙРЕТУ – ҰЛТҚА ҚЫЗМЕТ ЕТУДІҢ БІР ЖОЛЫ»

5 қыркүйек – Тілдер мерекесі. Бұл күн кездейсоқ таңдалмаған. Дәл осы күні – ұлт ұстазы, қазақ тіл білімінің негізін қалаушы Ахмет Байтұрсынұлы дүниеге келген. Ұлт руханиятының тұғырын биіктеткен тұлға көзінің тірісінде «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің қуаттысы – тіл» деп ана тілдің маңызын тайға таңба басқандай етіп айтқан еді.

Тілдің тағдыры – ұлттың тағдыры екенін терең ұғынған бүгінгі мамандар мен мекемелер де осы жолда аянбай еңбек етіп келеді. Солардың бірі – Жетісу облысы Қоғамдық даму басқармасына қарасты «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы. Осы орталықтың басшысы Жеңіс Жолдыбаевпен тіл мәртебесі, оқыту жүйесі және өзге ұлт өкілдерінің қазақ тіліне деген бетбұрысы жайында әңгімелескен болатынбыз. Әңгіменің қалай өрбігенін төменде ұсынылған сұхбат арқылы білсеңіздер болады.

– Жеңіс мырза, алдымен мемлекеттік тілді дамыту бағытында қазіргі таңда қандай жұмыстар атқарылып жатқанын айтып өтсеңіз. Тілдер мерекесі аясында қандай іс-шаралар жоспарланған?

– Қазіргі таңда облыс екіге бөлінгелі бұрындары жұмысымызды қалай жүргізген болсақ, әлі сол бетімізден таймадық. Облыс әкімінің ықпалымен тіл оқу әдістемелік орталығы құрылды, жұмысын деңгелетіп те келеді. Бізге мемлекеттен де қолдау жоғары. Оның басты себебі, мысалы қазір сұхбаттасып отырған Тіл сарайының өзі республикадағы жалғыз Тіл сарайы. Қазір орталыққа қарасты 8 аудандық және 2 қалалық бөлімше жұмыс істейді.

Жыл сайын мыңдаған азаматтарды қазақ тілінде сөйлеуге, жазуға үйретіп келеміз. Биылдың өзінде бірінші жартыжылдықта 2000-нан аса тыңдаушы, ал екінші жартыжылдықта 1700 адам оқуға қабылданды.

Енді бұйырса бізде 2023-2029 жылдар Тіл саясаты комитетінің тұжырымдамасы бойынша әр жыл сайын белгілі бір көрсеткіш бар. Биыл тұрғын санына қарай, әрі өңір этнос өкілдерінің аз-көптігіне қарай оқытылуға міндетті тыңдаушы саны беріледі. Былтырғы жылы Жетісу облысы Тіл саясаты комитетінің тапсырмасымен 3800 тыңдаушы оқыту керек болса, біз 4000 тыңдаушыны оқытып көрсеткішті асыра орындаған болатынбыз. 2025

жылы 4 мың тыңдаушымен жылды қорытындылауымыз керек. Оны да асырып орындаймыз деген ойымыз бар. Одан бөлек, қараша айында «Қазақша сөйле» клубы басталады.

Тілдер мерекесіне орай 2025 жылдың 4 қыркүйегінде «Мемлекеттік тіл және тілдік

шамасында. Бірақ мемлекет өз азаматтарына тегін мүмкіндік беріп отыр. Біздегі курстар – сапалы, жүйелі әрі барлығына қолжетімді. Бұдан артық қандай қолдау керек?

Бізде тіл үйрену курсы тегін. Мемлекеттен тікелей қолдау бар. Тыңдаушылар тек мемлекеттік тілді ғана емес, сұранысқа ие болғандықтан ағылшын тілін де оқи алады. Ағылшын тілі бойынша аудандарда да штат бөлініп, оқыту ұйымдастырылуда. Бірақ басты назар – әрине, қазақ тілінде.

Оқитуды 4 деңгей бойынша (A1, A2, B1, B2) жүзеге асырамыз. Әр тыңдаушы тест арқылы өз деңгейіне сай топқа бөлінеді. Сабақтар теория мен практиканы үйлестіру арқылы өтеді.

– Жоғарыда «Қазақша

сөйле» атты клубтың барын айта кеттіңіз. Сол туралы толық ақпарат берсеңіз?

– Бұл клуб қараша айында қайта басталады. Негізгі мақсаты – қысқа мерзімде (1 ай 15 күнде) адамдарды ауызекі қазақша сөйлеуге үйрету. Қатысушылар 50-100-150 сөздік қор жинап, өздерін таныстыра алатын, отбасы, жұмыс жайында әңгімелей алатын деңгейге жетеді. Бұл жоба этнос өкілдері арасында ерекше сұранысқа ие. Курс біткен соң да біз олармен байланыс үзбейміз, қалауы бойынша оқуын жалғастыра алады.

– Өзге ұлт өкілдерінің қазақ тіліне деген қызығушылығы қандай деңгейде?

Әлемде 8 мыңға жуық тіл болса, оның арасында тәуелсіздік алған 200-ақ тіл бар. Оның ішінде, бас аяғы 20 млн. халқы бар еліміз 75-80 орын аралығында орналасқан. Көрдіңіз бе, қазақ тілінің қандай деңгейде екенін? Әлемдегі тәуелсіздік алған 200 тілдің арасында алдыңғы жүздікте орналасу біз үшін үлкен мәртебе емес пе?

Этнос өкілдерінің қазақ тілін үйренуге қызығушылығын бұрынғымен салыстырмалы түрде қарайтын болсақ, мемлекеттік тілді үйренуге де-

ген өзге ұлт азаматтарының көрсеткіші қазір әлдеқайда жоғары. Бұл дегеніміз қазақ тілінің рөлі қоғамда айтарлықтай дамығанын білдіреді. Бұрындары тіл жойылып барады деп көп дабыл қағатынбыз. Қазір одан арылдық десек болады. Қазіргі таңда азаматтық алу үшін шетелдіктер алдымен еліміздің тарихын және тілін білу керек деген Мемлекет басшысының тапсырмасы барын білесіз. Одан бөлек, қазақ тілін ғылымның тіліне айналдыру керек деген де бастамасы бар. Бұл қуанатын жағдай. Мысалы, біз жылына мемлекеттік деңгейде өткізілетін семинарларға 2-3 рет барамыз.

Онда түрлі мәселелерді қарастырып, тілге байланысты оңтайлы жағдайларды да сараптап, пайдалы, ықпалды деген бастамаларды да талқылаймыз. Жоғарыдағы президентіміздің қазақ тілін «ғылым тілі» етуді көздеуі жарқын болашақтың кепілі болтанына да кәміл сенеміз.

2022 жылдары бізде тіл үйренуге қызығушылық Ресейлік азаматтар арасында қарқынды болды. Ал қазір жұмыс бабымен елімізге келген Түркия азаматтары арасында сұранысқа ие болып жатыр. Бір мысал, бізде Кореядан келген ерлі-зайыпты отбасы қазақ тілін үйренген болатын. Олардың айтуынша, елге көшіп келгенде «бірінші мақсатымыз тіл үйрену болды» дейді. Енді бір қызығын айтайын, ерлі-зайыптылар 1 жыл бізден оқып, қазір жекеменшік қазақ-корей тілі курсын ашып алыпты.

– Жыл басынан бері тілдерді (оның ішінде мемлекеттік тілді) дамыту бойынша орталыққа көмекке жүгінгендер болды ма? Олар қандай мақсатта тілді үйренуге ынталанады екен?

– Тіл әдістемелік орталығы алдына келген әр тыңдаушыдан сауалнама алып, олардың мемлекеттік тілді үйренуге деген бетбұрысын нәліктен бастады деген сұрақтарға алдымен қызығушылық тудырамыз. Мен олардың барлығының сауалнамаларын оқуға ерінбеймін. Қарасам, Жетісу өңірі бізде қазақ халық шоғырланған мекенбіз ғой. Текелі, Панфилов сияқты аудан-қалаларда славян, ұйғыр секілді этностар көп орналасқан мекендеріміз де бар. Онда: «Сіз не үшін тілді үйреніп жатырсыз?» деген сұраққа көпшілігі қызығушылықпен келгенін, кейбірі – жұмыс бабымен, енді бірі – баласына көмектесу үшін келгенін жазады.

18 жастан жоғары азаматтарды қабылдап, оқытамыз дегенді айттым ғой. Зейнет жасындағы ата-әжелеріміз де оқиды. Арасында олармен сұхбаттасып, нәліктен егде тартқанда тіл үйренуге қызығушылығы артқанын сұрасам, «немеремді қазақ сыныбына беріп, сабағына көмектесейін десем бұрынғының орыс тілінде оқыған азаматтары болғасын, көп нәрсені түсінбей жатамын» дегенді айтады. Бұл – нағыз сана серпілісінің, ұлттық сана оянуының көрінісі. Білім алуда жас шектеуі жоқ. Бастысы – ниет.

– Сөз соңында оқырмандарға, мереке қарсаңында қандай тілек айтасыз?

– Мемлекеттік тілді меңгеру тек білім алу емес, ұлтқа қызмет етудің, ел болашағына үлес қосудың нақты жолы. Әрбір азаматтың ана тілін білуі – оның ел алдындағы, ұрпақ алдындағы ең басты парызының бірі.

Біз тілді білмегенге үйрету арқылы, сіздер – оны журналистикада, өнерде, ғылымда, күнделікті өмірде қолданып, насихаттау арқылы қазақ тілінің мәртебесін биіктетіп, келешекке аманаттап келеміз. Бұл ортақ іс, ортақ жауапкершілік.

Алаш арысы Ахмет Байтұрсынұлы: «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің ең қуаттысы – тіл» деген еді. Бүгінгі қоғамда бұл сөз бұрынғыдан да маңызды. Тіліміздің тұғыры биік болсын десек, оны үйреніп қана қоймай, құрметтеп, күнделікті өміріміздің бөлшегіне айналдыруымыз керек.

Бүгінгі Тілдер мерекесі – ұлтқа, тілге, рухқа деген құрметіміздің көрінісі. Қадір Мырза Әлидің мына бір ұлағатты сөзі әрдайым жадымызда жүрсін: «Ана тілің – арың бұл, Ұятың боп тұр бетте. Өзге тілдің бәрін біл, Өз тіліңді құрметте!».

Баршаңызды айтулы мерекемен шын жүректен құттықтай отырып, анамыздың ақ сүтімен дарыған туған тіліміз – қазақ тілі әрдайым тәрімізден орын алсын, жүрегіміздің үніне айналсын деп тілеймін! Тіліміз тірі болса – ұлтымыз биік, еліміз берік, рухымыз асқақ болады!

– Жеңіс Хамитұлы уақытыңызды бөліп, сұхбат бергеніңізге рахмет. Ана тіліміздің дамуына қосып жатқан еңбегіңіз еш болмай, толағай табыстарға жете беруіңізге тілектеспіз. Мереке құтты болсын!

Сұхбаттасқан:
Гүлнұр ЕРМҰХАНҚЫЗЫ

ЖАСЫ ЖҮЗДЕН АСҚАН ЖАУЫНТЕР

Өсет Алжанбай,
Солтанбай Жарықбасов

Алматы облысы бойынша қазір бір ғана соғыс ардагері бар – ол Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Алға ауылында тұратын 101-ден асқан соғыс және еңбек ардагері, көптеген орден, медальдардың иегері, Еңбекшіқазақ ауданының «Құрметті азаматы» Жарықбасов Солтанбай абыз атамыз. Ұлы Отан соғысынан аман-есен келген соң 1956 жылы Жамбыл қаласындағы училищені бітіріп, Бәйтерек пен Қарабұлақ ауылдарындағы мектептерде дене тәрбиесі, қазақ тілі мен тарихтан сабақ береді. Алматы қаласындағы Каз-ПИ институтын бітірген атамызды аудан басшылары партия жұмыстарына шақырады. «Алға» ауылындағы 7 жылдық мектепте мұғалімдіктен бастаған атамыз директордың орынбасары, директор болып, көп жыл жұмыс істеп, 1985 жылы зейнеткерлікке шықты. Соғыста партия мүшелігіне өткен атамыз колхозда саяси жетекші (парторг) қызметін де атқарды. Қарияға үй ішінде барлық жағдай жасалған, денсаулығы жақсы сөзі анық, ойы тұнық, есік алдына таяғына сүйеніп, өзі ақырындап жүреді, жеңіл машинаны ауыл арасына өзі жүргізеді. Арнайы жасайтын жаттығуларын жасайды. Жас кезінен бастап көргендерін жаңылмай айтып өңгімелеп береді, газет-журнал, кітап оқиды, өлең де жазады. Өзінің жеңіл көлігімен шақырған жақын жерлерге ақырындап барып қайтады. «Алға» ауылының ұсыныс-тілектерін қолдаған Еңбекшіқазақ ауданы әкімі мен мәслихат төрағасының қолдауымен Солтанбай атаның есімі өзі тұратын көшеге берілді. Бұл абыз атаға деген зор құрмет, өте орынды шешім. 2015 жылы Президенттің шақыруымен Астана қаласына әскери формамен Жеңіс шеруіне барған Солтанбай атаға «Құрмет» орденін осы кездесуде Президент өзі табыстады.

Ғасырдан асқан абыз ақсақалдың өмірден көргенін, ойында жүрген, шежіре сөздерін естіп, қасында отырып өңгімелескен адам өзін бақыттымын деп сезінеді. Қос майданның майталман ардагері туған жеріне туын тігіп, «Алға» ауылының ұмытылмайтын тарих деректерінен тұғыр орнатты. Ғасыр жасаған Солтанбай Жарықбасов абыз атамызға Алла күш-қуат, денсаулық берсін! Жақында аудан әкімі мен мәслихат төрағасы бастаған аудан басшылары атамыздың туған күнімен – 101 жасымен құттықтап, барып, сый-сияпатын табыстап қайтты. Ұлы Отан соғысына қатысып жеңіс туын желбіреткен, соғыс және еңбек ардагеріне Алла-тағала күш-қуат, денсаулық берсін деп тілейміз!

Өсет АЛЖАНБАЙ,
запастағы капитан
Алматы облысы

2-ШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫСҚА 80 ЖЫЛ

2 – ҚЫРКҮЙЕК ЖАПОНИЯНЫ ЖЕҢІП, ЕКІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫСТЫҢ АЯҚТАЛҒАН КҮНІ

ЖАПОНИЯ ЕКІНШІ ДҮНИЕ-ЖҮЗІЛІК СОҒЫСТЫ ҚАЛАЙ БАСТАДЫ. БҮГІНДЕ ЭКОНОМИКАСЫ ДҮРІЛДЕП ТҰРҒАН ЖАПОНИЯ СΙΑҚТЫ АРАЛ ЕЛІНІҢ АГРЕССИЯЛЫҚ АРАНЫ СОҢАУ ӨТКЕН ҒАСЫРДЫҢ ОТЫЗЫНШЫ ЖЫЛЫ БАСТАЛЫПТЫ. ХИРОСИМА МЕН НАГАСАКИ АТОМ БОМБАЛАРЫНЫҢ ТАСТАЛУЫ ДА ЖАПОН ЕЛІНІҢ АГРЕССИЯСЫН БАСУҒА АРНАЛҒАНДАЙ. ТӨМЕНДЕГІ ДЕРЕКТЕРДІ ОҚИ ОТЫРЫП СОҒАН КӨЗ ЖЕТКІЗГЕНДЕЙ БОЛАСЫЗ...

Жапония 1933-1936 жылы Қытайға қарсы агрессияны күшейтті. 1936 жылы қарашада Жапония Германиямен «Антикоминтерндік пактіге» қол қойды да, 1937 жылы шілде де Қытайды толық жаулап алу үшін соғыс бастады. 1938 жылы Қытайдың неғұрлым дамыған шығыс бөлігін толық басып алып, Кеңес Одағы мен Моңғолияға шабуыл жасауға дайындалды.

Бірақ 1938 жылы шілдеде Хасан көлі жағасында, 1939 жылы мамыр-тамыз айларында Халхин-Гол ауданында кеңес әскерлерінен жеңіліп қалды.

Осыдан кейін жапондар «оңтүстік» бағытта, яғни еуропа мемлекеттері мен АҚШ-тың Оңтүстік-Шығыс Азиядағы отарларына шабуылды күшейтті.

1940 жылы қыркүйекте Үндіқытай түбегінің солтүстігін басып алды. 1941 жылы 7 желтоқсан күні түнде жапон әскерлері ешқандай соғыс жарияламастан, америкалықтардың Гавай аралындағы негізгі соғыс базасы Перл-Харборға және Гуам, Манила, Ганконгке басып кірді.

1942 жылдың орта тұсына дейін Филиппинді, Тайландты, Үндіқытайды, Бирманы, Малайзия мен Индонезияны басып алды (қ. Екінші дүниежүзілік соғыс).

1945 жылы 6-9 тамыз күндері Америка әскери-әуе күштері Жапонияның 2 қаласына (Хиросима мен Нагасаки) атом бомбасын тастады.

1945 жылы 9 тамызда Кеңес әскерлері шабуылға шығып, Маньчжурияны, Солтүстік Кореяны, Оңтүстік Сахалин және Курил аралдарын азат етті.

2 қыркүйек күні (1945) Жапония өзінің толық жеңілгендігі

едәуір бөлігі келіп үлгерген болатын. 9 тамызға қараған түні кеңес әскерлері 4 мың шақырымдық майданда шабуылға шықты. Соғысқа Моңғолия әскерлері де араласты. КСРО-ның соғысқа кірісуінен үш күн бұрын 1945 ж. 6 тамызда АҚШ ұшақтары Жапонияның 2 қаласы Хиросима мен Нагасакиге атом бомбасын тастады. 14 тамыз күні Жапония Подстам декларация-

жөніндегі актіге қол қойды. Елге одақтастар атынан АҚШ әскерлері басып кірді. Жапония барлық отарларынан айырылып, ел экономикасы аса қиын жағдайда қалды. 1947 жылы олар 3 мамырда жаңа Конституция қабылдады.

1946-1949 жылы аграрлық реформа жүргізіліп, мемлекеттік аппарат пен ағарту саласы демократияландырылды.

Жүргізілген реформалар елдің әрі қарай жедел дамуына мүмкіндік туғызды. Корея соғысына (1950-1953) қажетті әскери тапсырыстың күрт артуы өнеркәсіптің жедел дамуына алып келді.

Сөйтіп, 1950 жылдардан бастап экономика тез арада көтеріліп, 60-жылдардың аяғына таман Жапония дамыған елдер арасында АҚШ-тан кейінгі 2-орынға шықты.

ШЫҒЫСТАҒЫ СОҒЫСТЫҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қиыр Шығыстағы өз ықпалын күшейту үшін Кеңес үкіметі 1945 ж. 8 тамызда Жапонияға соғыс жариялады. Бұған дейінгі үш айлық тыныс алу кезінде Батыстан Қиыр Шығысқа кеңес әскерлерінің

Жапонияға тиесілі болып келген Оңтүстік Куриль аралдары (Шикотан, Итурук, Урук, Кунашир) соғыс шығынының өтеуі ретінде қоса берілді. Соңғы 4 аралдың берілуі Кеңес Одағы мен Жапония арасында кейін шекара дауының өршуіне алып келді. Бұл кикілжің Ресей мен Жапония үкіметі арасында күні бүгінге дейін шешімін тапқан жоқ.

СОҒЫС ҚИМЫЛДАРЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАНДЫРУ

8 тамызда Мәскеуде Жапонияның КСРО-дағы елшісіне дәл сағат 17-де құжат ұсынылды. Онда орыс-жапон соғысы (1945) іс жүзінде келесі күні басталады делінген. Бірақ Қиыр Шығыс пен Мәскеу арасында айтарлықтай уақыт айырмашылығы болғандықтан, Совет Армиясының шабуылының басталуына 1 сағат қана қалды.

сын қабылдайтынын ресми түрде мәлімдеді. 19 тамызда құрлықтағы жапондық Квантун армиясы толық талқандалды.

1945 ж. 2 қыркүйекте америкалық Миссури линкорында Жапония өзінің толық жеңілгендігі туралы актіге қол қойды. Бітім шартына сәйкес 1904 - 05 ж. орыс-жапон соғысы кезінде Жапонияға өткен Оңт. Сахалин және Куриль аралдары Кеңес Одағына қайтарылды және оған ежелден

КСРО-да үш әскери операциядан тұратын жоспар құрылды: Курил, Маньчжурия және Южно-Сахалин. Олардың барлығы өте маңызды болды. Бірақ ең ауқымды және маңызды Маньчжурлық операция болды.

ТАРАПТАРДЫҢ КҮШТЕРІ

Маньчжурия территориясында генерал Отозо Ямада басқарған Квантун армиясы қарсы болды.

Оның құрамына шамамен 1 миллион адам, 1000-нан астам танк, 6000-ға жуық мылтық және 1600 ұшақ кірді.

1945 жылғы орыс-жапон соғысы басталған кезде КСРО күштері адам күшінде едәуір сандық басымдыққа ие болды: солдаттардың саны бір жарым есе көп болды. Техникаға келетін болсақ, миномет пен артиллерияның саны жауға қарағанда 10 есе көп болды. Біздің армияда жапондардың тиісті қаруынан сәйкесінше 5 және 3 есе көп танктер мен авиация болды. Әскери техникада КСРО-ның Жапониядан артықшылығы оның санында ғана емес екенін атап өткен жөн. Ресейдің қарамағындағы жабдықтар оның жауына қарағанда заманауи және қуатты болды.

ӨСЕР

1945 жылғы орыс-жапон соғысы шын мәнінде ораса зор әскери ғана емес, саяси да маңызы болды деп айту керек. Ең күшті Квантун армиясын толығымен жеңіп, Екінші дүниежүзілік соғысты аяқтай алды. Айтпақшы, оның ресми аяқталуы 2 қыркүйек деп саналады, ол Жапонияның бас тарту актісіне Токио шығанағында, АҚШ-қа тиесілі Миссури әскери кемесінің дәл түбінде қол қойылды.

Нәтижесінде Кеңес Одағы 1905 жылы жоғалған территорияларды - аралдар тобы мен Оңтүстік Курильдің бір бөлігін қайтарып алды. Сондай-ақ, Сан-Францискода жасалған бейбітшілік келісіміне сәйкес, Жапония Сахалинге кез-келген шағымдан бас тартты.

1945 жылдың тамыз - қыркүйек айларында Қиыр Шығыс майданы Кеңес Одағының Қарулы Күштерінің Маньчжурия, Оңтүстік Сахалин және Курил аралдарындағы ең қуатты жапон құрлықтық тобын талқандау жөніндегі әскери науқанына толықтай қатысты.

Дереккөздер

- История Японии, т. 2, М., 1999.
- <https://thestrrip.ru/kk/dnevnoj/kogda-zakonchilas-voyna-s-yaponiei-1945-sovetsko-yaponskaya-voina/>

Дүйсенбі - Понедельник, 8 қыркүйек

ХАБАР

05.00, 02.40 ҚР Әнұраны
05.00 «Ұлы дала ойындары»
06.00 Телехикая «шашу»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 Глобальные события
10.30 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семейка»
11.00 «Бегом за деньгами»
11.45, 15.45 Күнделік «Мерейлі отбасы»
12.00, 20.00 Телехикая «ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30, 19.30 Жаңалықтар
14.40 «Өзекті»
15.10 Жұмыр жер
15.30 «Әсем әндер»
16.00, 23.40 Сериал «Ма-жор-2»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «КешREC»
01.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-Шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казах-стан»
10.00 «Жить здорово!»
11.00 Послание Главы Го-сударства Касым- Жомарта Токаева народу Казахстана
12.15 Док. фильм «Потомки великой степи»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike» Жаңа мау-сым
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Врачиha»
00.50 Ночной кинотеатр. «Убойная сила-5»
02.00 «Новости»
02.15 «Жаңалықтар»
02.25 «П@ytina»
03.15 «Басты жаңалықтар»
03.45 «Той базар»

КТК

07.05 «Әнім сен едің»
07.35 «Өкінбе сен»
09.20 «Без вины виноватая», мелодрама (повтор)
13.10 «Бессмертник», мело-драма
16.00 «Кольцо с рубином», мелодрама
18.00 «Дерт пен үміт»
19.00 «Битва экстрасенсов», реалити-шоу
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пустые города», кри-минальная драма.
22.40 «Однажды в Чукуро-ва», турецкая мелодрама
0.40 «Бессмертник», мело-драма
02.20 «Кольцо с рубином», мелодрама
03.50 «Өкінбе сен»
05.20 «Әнім сен едің»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Әндер мен жылдар» концерті
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 А.Нұрмұханның кеші
11.00 «Әсем әуен»
11.40 «Қазақ үні»
12.05 «Біздің толқын» / тікелей эфир/
12.50 «Әсем әуен»
13.05 «Единый народ»
13.30 «Келіп көр»
14.00 «Өзекжарды»
14.30 «Арнайы репортаж»

15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.25 «Мақсатына жеткен-дер»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Шіркін-ай»
17.30 «Абадан»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.40 «Баспасөзге шолу»
19.00 «Қарындас»
19.30 «Ғибрат»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы об-лысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Об-ласть Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студио»
06.30 «31 әзіл»
07.00 «Күліп All»
08.00 «Айдаһарлар шайқасы»
09.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.30 Мультсериал «Пингви-ны Мадагаскара»
11.30 Мультсериал «Губка Боб»
12.50 «Жеті Гүл»
15.10 «Перевозчик. Насле-дие»
17.20 «Во Имя Короля»
20.00 Информбюро (рус., каз.)
21.00 «Әділдік алаңы» ток-шоуы
22.10 «Эон Флакс»
00.10 «Айдаһарлар шайқасы»
01.40 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.20 «What's up?» ойын-сауық бағдарламасы
04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық бағдарламасы
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.00 «What's up?»
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Үмітіңді үзбе»
07.00 Жұлдыздар шеруі
08.00 «Біз екеуіміз». Көркем фильм
10.00, 20.00 Великолепный век
11.10 Тікелей эфир. Арнайы жоба
12.20, 21.00 Сериал «Стам-бульская невеста»
13.20 Телехикая «Жүрекке жазылған жол»
14.30 Қызықты weekend. Бағдарлама
15.50 «Қарадайы. Бесценная правда»
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
18.30 «Тазалық уақыты». реалити-шоу
19.30 Новости. прямой эфир
22.00 Сериал «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Тазалық уақыты». Реалити-шоу
01.00 Жаңалықтар
01.30 Новости
02.00 Сериал «Пока Станица спит»
02.50 Здоровье с Айнур Тажиной
03.20 «Жұлдызды шаңырақта»
04.20 Q-елі
05.10 Телехикая «Ұлы дала жанұясы»
05.53 Үзіліс

Сейсенбі - Вторник, 9 қыркүйек

ХАБАР

05.00 «Ұлы дала ойында-ры»
06.00 Телехикая «Шашу»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 President
10.30 Мультсериал «Белка и стрелка. Озорная семей-ка»
11.00 «Бегом за деньгами»
11.45, 16.00 Күнделік «Мерейлі отбасы»
12.00, 20.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30, 19.30 Жаңалықтар
14.40 «Өзекті»
15.10 «Әлеумет»
15.30 «Дәстүр»
16.15, 23.40 Сериал «Ма-жор-3»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «КешREC»
01.40 Сериал «Перекре-сток»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02:25 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казах-стан!»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
14.10 «Новости»
11.55 «Давай поженимся!»
12.55 «Пусть говорят»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Врачиha»
00.50 Ночной кинотеатр
02.00 «Новости»
02.15 «Жаңалықтар»
03.15 «Басты жаңалықтар»
03.45 «Той Базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Өкінбе сен»
09.00 Вечерние новости
09.40 «Пустые города», криминальная драма
10.40 «Однажды в Чукуро-ва»
12.40 «Бессмертник», мело-драма
16.00 «Кольцо с рубином», мелодрама
18.00 «Дерт пен үміт»
19.00 «Битва экстрасен-сов»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пустые города», криминальная драма.
22.40 «Однажды в чукуро-ва», турецкая мелодрама.
00.40 «Бессмертник», мело-драма
02.10 «Кольцо с рубином»
03.40 «Өкінбе сен»
05.00 Мерекелік концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу об-лысы)

11.30 «Әсем әуен»
12.00 «Аман болайық» / тікелей эфир/
12.40 «Әсем әуен»
13.05 «19 аймақ»
13.40 «Баспасөзге шолу»
14.00 «Қарындас»
14.30 «Ғибрат»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Ділмар»
17.10 «Ой-сарап»
17.35 «Әсем әуен»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.40 «Қазақ үні»
19.00 «Ойлан»
19.30 «Әсем әуен»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы об-лысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Об-ласть Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студио»
06.30 «31 әзіл»
06.50 Информбюро (рус., каз.)
08.00 «Айдаһарлар шайқасы» телехикаясы.
09.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.30 Мультсериал «Пингви-ны Мадагаскара»
11.30 Мультсериал «Губка Боб»
12.50 «Эон Флакс»
15.00 «Риддик» (Повтор)
17.50 «Рэмбо-3»
20.00 Информбюро (рус., каз.)
21.00 «Әділдік алаңы» ток-шоуы
22.10 «Децибел»
00.20 «Айдаһарлар шайқасы»
02.00 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
03.20 What's up?
04.00 «Әзіл студио»
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
04.30 Телевикторина
05.00 «What's up?»
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая
07.00 Жұлдыздар шеруі
08.00, 12.10 Телехикая
09.00, 01.00 Жаңалықтар
09.30, 01.30 Новости
10.00, 20.00 Сериал
11.10 «Великолепный век. Кесем»
21.00 Сериал«Стамбульская невеста»
13.20 «Қызықты weekend». 14.30 Телехикая
15.50 «Қарадайы. Бесценная правда». 18.00 Жаңалықтар
18.30 «Тазалық уақыты»
19.30 Новости.
22.00 Сериал «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Тазалық уақыты». 02.00 Реалити-шоу Сериал «Пока Станица спит»
02.50 Здоровье с Айнур Тажиной
04.20 Q-елі
03.20 «Жұлдызды шаңырақта»
05.10 Телехикая «Ұлы дала жанұясы»

Сәрсенбі - Среда, 10 қыркүйек

ХАБАР

05.00 «Ұлы дала ойында-ры»
06.00 Телехикая «Шашу»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 «Народный кон-троль»
10.30 Мультсериал
11.00 «Бегом за деньгами»
11.45, 16.00 Күнделік «Мерейлі отбасы»
12.00, 20.00 Телехикая «ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30, 19.30 Жаңалықтар
14.40 «Өзекті»
15.10 «Біздің назарда»
15.30 «Көзқарас»
16.15, 23.40 Сериал «Мажор-3»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 «КешREC»
01.40 Сериал «Перекре-сток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Паутина»
07.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Ка-захстан»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся!»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike». Жаңа маусым
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz-шоу». Жаңа маусым
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «спросите у медсестры»
01.10 Ночной кинотеатр
02.20 «Новости»
02.30«Жаңалықтар»
02.40 «Паутина»
03.20 «Басты жаңалықтар»
03.45 «Той Базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Өкінбе сен»
09.00 Вечерние новости (повтор)
09.40 «Пустые города»
10.40 «Однажды в чуку-рова»
12.40 «Бессмертник»
16.00 «Кольцо с рубином»
18.00 «Соңғы ойын»
19.00 «Битва экстрасен-сов»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пустые города»
22.40 «Однажды в чуку-рова»
00.40 «Бессмертник»
02.10 «Кольцо с рубином»
03.40 «Өкінбе сен»
05.00 «Мерекелік концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алма-ты облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу облысы)
11.30 «Ой-сарап»

12.05 «Біздің толқын» / тікелей эфир/
12.50 «Әсем әуен»
13.05 «19 регион»
13.40 «Әсем әуен»
14.00 «Ойлан»
14.25 «Әсем әуен»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Менің анам»
16.35 «Келіп көр»
17.00 «Ой-сарап»
17.30 «Жетісу әуендері»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.40 «Қазақ үні»
19.00 «Мақсатына жеткен-дер»
19.30 «Агро аймақ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы об-лысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу об-лысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
06.50 Информбюро (рус., каз.)
08.00 «Айдаһарлар шайқасы»
. 09.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.30 Мультсериал «Пингви-ны Мадагаскара»
11.30 Мультсериал «Губка Боб»
13.00 «Во имя короля»
15.50 «Иллюзия обмана»
18.30 «Остров акул»
20.00 Информбюро (рус., каз.)
21.00 «Әділдік алаңы»
22.10 «Крушение»
00.30 «Айдаһарлар шайқасы»
02.00 «31 әзіл»
02.30 «Time Vine»
03.00 «Tik Tok show»
03.20 «What's up?»
04.00 «Әзіл студио»
04.20 «1001 Әзіл»
04.30 Телевикторина
05.00 «What's up?»
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Түпсана және жасыл нәски»
07.00 Жұлдыздар шеруі
08.00, 12.10 Телехикая
09.00,01.00 Жаңалықтар
09.30, 01.30 Новости
10.00, 20.00 Сериал
11.10, 21.00 Сериал «Стам-бульская невеста»
13.20 «Қызықты weekend»
14.30 Телехикая «Өмірдің өзі»
15.50 «Қарадайы. Бесцен-ная правда»
18.00 Жаңалықтар
18.30 «Тазалық уақыты»
19.30 Новости
22.00 Сериал «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Тазалық уақыты». 02.00 Сериал «Пока Стани-ца спит»
02.50 Здоровье с Айнур Тажиной
03.20 «Жұлдызды шаңырақта»
04.20 Q-елі
05.10 Телехикая «Ұлы дала жанұясы»

АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ 180 ЖЫЛДЫҒЫНА ОРАЙ

ӨЛЕҢ - СӨЗДІҢ ПАТШАСЫ

Баян ТАҚАТАРОВА

«Алатау»

Сонымен, ұлы Абайдың 180 жылдығына ардагер жазба ақындарға қандай Ережені білуі қажет болды? Ұйымдастырушылар қойған байқаудың мақсаты қандай болды?

Байқаудың мақсаты:

- Ұлы ойшыл, ағартушы хакім Абайдың шығармашылығын дәріптей отырып насихаттау. Халық арасында көріне алмай жүрген талантты ардагерлерді қатарымызға тартып, олардың белсенділіктерін арттыру. Ақынның шығармалары арқылы мәдени дәстүрлерімізді жаңғырту, насихаттау және ұлттық болмысымызды нығайту.

Байқау шарты бойынша қаламы төселген белгілі ақындар байқауға қатыспайды. Байқаудың негізгі шарты жоғарыда айтып өткеніміздей, таныла алмай жүрген ардагер ақындарымызды анықтау.

Қазылар алқасының құрамы Ардагерлер Кеңесінің мүшелері ұсынысымен Ардагерлер Кеңесі төрағасының басшылығымен бекітілді.

Қатысуға өтініштер электронды пошта арқылы қабылданды. Байқауға түскен өлеңдерде автордың аты аталмады. Бұл да бір әділқазылардың таңдау әділдігіне деген ерекшелік екендігі түсіндірілді.

27 тамыздағы қорытынды шарада сөз сөйлеген әділқазылар алқасының төрағасы Нүсіпбай Өбдірахым келген қауымға қазылар алқасын таныстырып өтті. Олар өңірге танымал ақындар Жұмабала Балақаранова мен Кенжехан Рақыш сынды ақындар болатын. Мұшайраға қатысқан 12 ақынның аты-жөндері аталып, қатысудан бас тартқан 13-ші ақын да аталды. Мұшайраға қатысқан 12 ақынның

Тамыз айының 27-ші жұлдызында Талдықорған қалалық Ардагерлер қоғамдық ұйымының ұйымдастыруымен ардагер ақындар арасында өтетін қалалық байқаудың нәтижесі сараланды. Өте қызықты ұйымдастырылған бұл байқау қалалық Ардагерлер ұйымының жұмысының нәтижелі жақтарын байқайтын. Өйткені қатысушылардың ықпалды ереже тәсіліне икемделуі мен әділқазылар жұмысының өте тиынақты қаралуы және жыр мұшайрасының еркін формалыта өтуі жазба ақындар мұшайрасын арттық, қажет емес тұстардан арылып, ұйымдастыру жазынан ерекше сипалыта өтуіне әсер етті.

10. Жылқыбаев Бауыржан «Абаймен сырласу»

11. Шаңғужанова Нұртай «Ұмытылмас Абай атың»

12. Азанбаева Бағила «Абайға арыз».

Жазба ақындардың байқауға түскен өлеңдеріне шолу жасаған әділқазылар алқасының төрағасы Нүсіпбай Өбдірахым:

13 адам байқауға өлең өткізген болатын, кейін бір адам өлеңін қайтып алды. Сонда 12 адам қатысты. Бұл байқаудың ерекшелігі - бұрындары бірнеше кітап шығарған, елге танымал болып қалған белгілі ақындар да қатыса беретін, ал осы жолы ондай кісілерді алмадық.

Қорыта келе, мұшайрада 4 авторға үш орын белгіленіп, жүлделі авторлардың аты аталып, лайықты ақшалай сертификаттары берілді.

Мұшайрада әділқазылар алқасының әділ шешімімен 3-ші орын «Өлмейтұғын артында сөз қалдырған» өлеңі үшін Құмарбекова Төлеухан мен «Абаймен сырласу» өлеңі үшін Жылқыбаев Бауыржанға берілді. 2-ші орынды Шаңғужанова Нұртай «Ұмытылмас Абай атың» өлеңі үшін, 1-ші орынды ардагер ақын Азанбаева Бағиланың «Абайға арыз» өлеңі иеленді. Бұл өлең расында Абай айтқан өткен күннің бүгінгі елестерінен хабар бергендей көпшілікке де ұнады.

АБАЙҒА АРЫЗ
(«Сегіз аяқ» сарынымен)

Алыстан сермеп, жүректен тербеп, Абайдың сөзі тамсантты. Қымыздай қышқыл, кей жыры мысқыл, өлеңі оның бал төтті. Мұра боп қалған атадан, айтқаны бейне – Ата Заң.

Көнбейтін «мықты» қиқарлар шықты, арын дай көріп мансапты. Ақсақал айтып, көңілі қайтып, талапсыздардан шаршапты. «Бойдан қайрат, ойдан сөз», жоғалтқандарға болдық кез.

Құрлық алтау, құбылам төртеу – таршылық көрер жерім жоқ. Жерімді сатып, елігімді атып, көк орманды ерт шалды. Мұртымды майлар мұрама, келімсек қолын мол салды.

Елестеп бақыт, басымды шатып, қақпанын құрды несие. Қазына бар, байлық, болымсыз айлық, жан қиналды несіне? Адамдықтың иесіне айтайын шерді көсіле.

Орынсыз ыржаң, жүрісі бұлғаң, есірткі шекті өренім. Ащыны жұтты, ұрлығын құсты, ерлерім құртты беделін. Жартасқа айқай салам да, өзімнен бәрін көремін.

Жетімнің күйі, қарттың жоқ сыйы, үйінен алыс ұзады. Қызда жоқ қылық, айнала былық, көк өрімдерді бұзады. Қазағы үшін күйінген Абайдың менде сыңары.

Патшасын даттап, өдептен аттап, жамбастап жатып шай ұрттап, Сөздері бұлдыр, тілдерің сынғыр, жасауда жаңа қойыртпақ. Зікіріндей бақсының, бұзылды ән де, тап шыным

Зауыттан ада, дұшпанға таба, қалың ел қайда барады? Күндері – сауда, олжа боп жауға лақтырғанын алады. Қойғандар ащы талапты, мекендеп жатыр қамақты.

Иманын айтпай, көпірден қайтпай, сандалды талай момыным. Жат оған мешіт, жаспыз ғой десіп, Құдай-ау түзер оны кім? Болмаған соң иманы, харамнан болды жиганы.

Айнала соғыс, күнде қантөгіс, пендеден кетті мейірім. Пұл тапқан қашып, шекара асып, тарылтқан шафхат – пейілін. Не онда емес, мұнда емес, менің де күнім күн емес

Сапсиган сақал, санасы тапал, көбейді бүгін дүмшелер. «Мысырға жүр, - деп, - өтеуге міндет» азғырады тым шебер. Қаңғымашы, қандасым, азат басын құл болмасын!

Бітпейтін кеңес, өнбейтін егес, заманның осы келбеті. Күнде той-жиын, ашыды миым, дарақы болдық, әулекі. Бес дұшпаның көбейіп, болып қалды он жеті.

Батыста-аю, шығыста дию, шатырын тікті қасыма. Шұршіттен құдаң, қойныңда жылан, сор болды, қазақ, басыңа. «Өнер, білім бар жұрттар», жеткен жерің осы ма?

Болатын қамқор жан болды жемқор. қашанғы азып-тозамын. Жүрекке жақын, әй дана, Хәкім! мен саған арыз жазамын. Талпынып сонау айға алыс, үмітпен қолды созамын.

«Зарлауық неме, жыладың» деме. Ағаттық кетсе, өзіме аз! Өтпелі кезең тұсына келген жазмышыма етем наз. Бұлт ішінен жылтырап, ертең-ақ жақсы күн туады.

Кеш соңында ардагер ақындар Абай өндерін әуелете шырқап, Абай ата рухына бас иді...

БАРСА ЕКЕН ОСЫ ХАТЫМ

Жалғасы. Басы өткен санда

3-ші дәптер

08 қыркүйек 1980 жыл ескіден көшірілді.
Мешін жылы

Қалам алып Нұржігіт,
Жазуға мұны қылды үміт.
Жаненұлы Әбілмәжінге жазып берген жырлар. Қытай жеріндегі ағайын туыс жекжаттарына.

Ал баста, баста-баста сөздің басын,
Халайық салса бұған ықыласын.
Қайын жұрт, жекжаттарды сағынғаннан,
Әбілмәжін аз өлең шығармасын.

Қайын - жұрт қайда жүрсең аман жүрші,
Білдіріп амандықты хат сап тұршы.
Жазайын осы хатты сіздерге арнап,
Жылында мың тоғыз жүз сексенінші.

Біз жүрміз аман-есен туған жерде,
Тірлік қып көппен қатар елмен бірге.
Жекжаттар, қайын жұрттар сіздерге арнап,
Жаздым хат сегізінші сентябрде.

Үш Ақсу, Қарабұлақ, Қарағайлы,
Өркімде жайлы жерді жағалайды.
Моштайзы көшкен жерім ел жағыма,
Кей адам ондай қоныс таба алмайды.

Өлеңнің бағалаңыз көппен азын,
Ержігіт қайда өлмейді болса жазым.
Бір кезгі тату-тәтті көршілерге,
Хат жазды Алмахан мен Әбілмәжін.

Хатымда толып жатыр бірқатар мән,
Жүреді хал сұраспай не қылған жан.
Сіздерге үй ішімнен түгел сәлем,
Сол үшін хат жолдап тұр сағынғаннан.

Жұраттар, амансызба ол жақтағы,
Біздағы елде аман бұл жақтағы.
Жағдай жоқ барып келіп қатынауға,
Болмаса хат алыспау ұят тағы.

Жақсы жай, жайлы қоныс жүрісіміз,
Ең байтақ әлді ауқат тұрмысымыз.
Сіздерге көп сағынып хат салады,
Мұндағы еске алып үй ішіміз.

Сіз жаққа мұрсамыз жоқ бір аттарға,
Мінсек те жете алмаймыз құр аттарға.
Көп сәлем Әбілмәжін, Алмаханнан,
Ондағы көрші-қолаң жұраттарға.

Руым кіші жүзде жағалбайлы,
Жекжатқа қатысы жоқ саналмайды.
Сол жерде тұрғандарға менен сәлем,
Үш Ақсу, Қарабұлақ, Қарағайлы.

Арғы атам күшікпенен өтеп еді,
Бұларды Қалжан батыр жетелейді.
Өлеңім айта берсем ұзап кетер,
Қысқартып Әбілмәжін төтелейді.

Қызай шеру анда мен,
Қантай, Жанақ, Сайболат,
Сіздер ойға түскенде,
Хат жазайын сабалап.

Бұрын хат жазбап ем,
Жазайын енді жаңалап.
Қаламды қолға алғанда,
Ой келеді қамалап.

Конвертке симайды,
Аз жазайын шамалап.
Інілерге хат жаздым,
Үлкендерді ағалап.

Аталмаған аттары,
Барайын оған жағалап.
Бар болса егер өкпеңіз,
Айып етіп сөкпеңіз.

Қабыл ал хатты бағалап,
Сайболаттың баласы,
Сіздерде атар аттар бар,
Осы рудың ішінде,

Небір білгіш қарттар бар.
Ел болған соң нелер жоқ,
Неше түрлі шарттар бар.
Өр адамның өзінде,

Неше түрлі заттар бар.
Өр адамның көңілінде,
Біреуді біреу мақтар бар.
Ажалсызға себеп көп,

Қырық жыл қырғын болса да,
Бір Алла өзі сақтар бар.
Әкем аты Жоштен ғой,
Жалған аты Судан-ды,

Судан деген атпенен,
Ел аузында болған-ды.
Бала кезім ол кезде,
Судан деп қалай қойғанды.

Азырақ сөйлеп қалайын,
Келсе тіліп орамды.
Кешігіп хат салғанға,
Демеңіз қалай оянды.

Өкпелісіз хат алмай,
Оны қашан жоям-ды.
Жасымыз болса кеп қалды,
Біз бір қорқақ қоянды.

Кешіріп бізде сөйлелік,
Біз емеспіз ноянды.
Сағынғаннан сіздерді,
Көзіміз жасқа боялды.

Қайынбике балдыздар,
Ойласақ жас андыздар.
Расын айтсам солай-ды.
Сәлем жазған сіздерге,
Әбілмәжін Алмахан.
Байхан шешем Биман ғой,
Әкемнің аты Молдахан,
Қайранда інім сағындым.

Тұрыспенен Жайлаухан,
Ағамыз еді Қабықбай,
Сағындық жеңге Ажархан.
Нұрбекпенен Қалиасқар,

Шежіреші әрі жырау - Нұржігіт Жүнісбеков

Сізге де сәлем Оралхан.
Білан Сәлмен қарағым,
Елеухан мен Төлейхан.
Қайырбай Зекен Акаша,

Қайран анам Күлімхан.
О, Сайын, Әлнұр, Сіламбек,
Таппадым сіздей ешбір жан.
Кәшен, Шылау, Елеумен,

Тәтенменен Асылхан.
Арыстан, Сауыт, Қорланмен,
Хадиша, Мұхан Нәсілхан.
Дәуіт, Ауыт, Шаңхаймен,

Мамытпенен Мизамхан.
Қанасыл, Құрман, Асылмен,
Бекасыл мен Күмісхан.
Рұмқия тағы да,

Бұйырхан мен Әметхан.
Қадірсіздің баласы,
Жанабіл мен Жамалбек.
Өте-мөте бізге тән,

Түсіпбекпен тағы да,
Құдайберген Омаров.
Қоймайын сөзді доғарып,
Қыдырбек те бізге сән.

Көп сағынып хат жазды,
Әбілмәжін, Алмахан.
Боранбай мен Болатхан,
Мамыржан мен Күмісай.

Сейітбаттал ұлдарым,
Хат сал деп мені ұялтқан,
Немереміз тағы бар.
Асан, Шолпан, Айменде,
Сәлем де деп айтқан.

Бұл хатым барып сіздерге,
Хат алсам сіздей қымбаттан.
Сәлем әкеп біздерге.
Хат алсам жекжат-жұраттан.

Сәті түсіп хатымның,
Амандық алсам ол жақтан.
Қатынас деген жоқ болды,
Жолымыз қашық жырақтан.

Ел-жұрт болып отыр ек,
Қашықтадық шырақтан.
Су ішер күн болар ма,
Бас қосып бір суаттан.

Хал алысып хат салмай,
Безгендей болдық ұяттан.
Естійміз, әйтеу, ел аузы,
Аман деп ұзын құлақтан.

Ойласақ біз сіздерді,
Айырыламыз қуаттан.
Хат алсақ егер сіздерден,
Көңілімізді қуантқан.

Бұрынғыдан қалған сөз,
Жақсыға әр кім қол артқан.
Содан үлгі алуға,
Қол артса да мол артқан.

Жақсымен жолдас болсаңыз,
Үмітің бар мұраттан.
Сіздер еске түскенде,
Өр алуан ойға кетеміз,
Секілді алтын жоғалтқан.

Біз де мұнда аман боп,
Сіздер онда аман боп,
Қайырын берсін, жаратқан.
Қайранда менің нағашым,
Екі көзде қарашым.

Жиенің туған Алмахан,
Мен емеспін алашың.
Ажыратар жас келді,
Жақсы мен жаман арасын.

Мен сияқты жиенді,
Нағашы-ау қайдан табасың?
Көзіміз тірі тұрғанда,
Құтылып қайда барасың.

Нағашым менің Төленді,
Сағынғанның белгісі,
Жіберейін ұшбу хат,
Өлеңменен жазайын.

Болмаса да көлемді,
Қанапия, Жанболат,
Аяберген, Зорахан,
Көреміз қашан төбеңді.

Ешмұханбет, Несіпбек,
Сұлужан мен Оразәлі,
Ойласам жүзім төменді.
Адамнүсіп, Есімбек,
Жүйіргім едің өренді.

Төреберген, Әділбек,
Әбілмәжін, Базархан,
Сендерді қашан көрем-ді.
Қайырбек, Ноқат, Доскенмен,
Ақиқат, Ыдырыс, Байжұма,
Ақылға озық терең-ді.

Күләш, Ырысбек, Ақынмен,
Мұхаметәлі тағы да,
Асыл туған ер еді.

ҚҰСТАЙ ҰШЫП

Сілам, Ақұт, Сатыбалды, Бисара мен Оралхан.	Хат жазамыз сіздерге, Өздеріңді сағынып. Бір туысқан біздерге, Сағынбайық не қылып.	Мұны жазған Нұржігіт, Ілгеріден бар үміт. Сәлемдерді жеткізіп, Барып хаты, қайтсын деп.	Хат жазып Өбілмәжін анықтай ма? Дені сау дүниені шарықтай ма? Бұл хатты өздеріңе табыс еттік, Молдахан, Биман, Тұрсын, Жабықбайға.
Айналып сізге келем ғой, Мәлік, Мүтәліп, Нұрәлі, Амандықты сұрауы, Өлеңді жазған көр енді.	Елеухан мен Төлеухан, Аға інілер бізге тән. Сүйіншілеп сонау таң, Жүздесейік дін аман.	Алыстағы ел мен жұрт, Өлеңді оқып қарашы. Қате болса кешіргін, Жиі болып арасы.	Аты аталмай қалғандар етпе өкпе, Бұл хатым сол жердегі барлық көпке. Бәріңе тағы айтамын дұғай сәлем, Төрехан, Нұрбекпенен Асылбекке.
Ырзахмет, Жүнісбек, Хат салуым дұрыс деп. Өлең жаздым азырақ, Бұл да болса дұрыс деп.	Хат салмады демендер, Ондай ойға ермендер. Жансақ ойға беймәлім, Өрқашан жол бермендер.	Ынтаменен оқырсыз, Сөзімнің болса данасы. Көңілді оқыр оқушы, Сөздің болса сарасы.	Өбілмәжін бұл хатты, Табыстап сізге арнасын. Сағынышпен сіздерге, Өлең жазып арнасын.
Қайтарған жоқ бетімді, Бір адам маған тыныш деп. Нұрахмет бар тағы, Үмбетәлі, Қырықбай, Кім айтар мұның бұрыс деп.	Ойлағанда бәріңді, Көздегі жас ағылып. Көріп сәлем бере алмай, Кетеміз кейде жабығып.	Анықтап айқын жазайын, Зер сала бір қарашы. Мұны жазған адамның, Осы болды шамасы.	Түсініп оқып көріңіз, Оқылмай жерде қалмасын. Қайын-жұрт, жекжат ағайын, Осы хатым шарласын.
Ыбырайым, Асайбек, Туған жерге біз келдік, Бабадан қалған ырыс деп. Разақ пен Жүнісбек, Нұрахмет бар тағы, Көмектестік көшуге, Демедің қалай жүрсің деп.	Сіздер еске түскенде, Қайғырамыз қамығып. Ол жақтағы бауырлар, Ойласақ жүрек ауырар.	Қисынсыз болса қай жері, Өкпелеп халқым қалмашы. Пенде болмас қатесіз, Адамзат қой анасы.	Тездетіп хат жазыңдар, Өр істің тауып айласын. Хатыма менің көмектес, Оқудың тауып айласын.
Кәдірсіз Шыйбай баласы, Талай жанның данасы. Қарайласты қарсы алып, Келгенінше шамасы.	Біз де жүрміз зарығып, Іздесек кім бар табылар. Апа, келін, жеңгелер, Жан бар ма екен, тең келер.	Бәрі бірдей бола ма, Он саусақтың саласы. Басқа келер кәрілік, Тісінде тұрар қарасы.	Сенімім бар сіздерге, Тигізер деген пайдасын. Өбілмәжін, Алмахан, Несін енді сайрасын.
Шеруде мамыш руы, Балалары Қаржаудың, Қол қайырын қарасты. Көтермелеп қол берді, Қол берсе де мол берді, Бар екен ғой санасы.	Ойлаймыз қатты сарылып, Аман ба басқа өңгелер. Құдағи мен құдалар, Ойласақ өлең құралар.	Қайтадан жас болуға, Келмес қолдан шарасы. Қанша айла қылсада, Жан қоя ма аласы.	Лағып кетіп бұл хатым, Соқпаса болды жар басын. Хатқа жауап қайтарғын, Аман жүрсе сау басың.
Сіздер еді ойдағым, Жақсы ғой деп ойладым. Туған ата-бабасы, Жанәбіл мен Жамалбек, Көмек берді маған көп.	Нағашы мен жиендер, Қарыстан жақын сүйемдер. Өздерің де әр қашан, Хат алыспай жүрмендер.	Айтатын жер келгенде, Сөзімнің болмас толасы. Болмаса да аса артық, Келіп қалар жобасы.	Кім бар, кім жоқ білелік, Есен-саума мал басың? Қуанайық бізде бір, Қолыңның көріп таңбасын. Қадірлі қайран қайын жұрт, Хат алыспай болдық сырт. Қайдасыңдар, қайдасың?
Табысым тапқан ұлғайып, Біріне болды бірі сеп, Жақсылығын жасады. Қол өнерім бар еді, Қорғалаған адам деп, Ақылын айтты маған көп.	Сіңлілер мен келіндер, Құрақтай жас өрімдер. Өркендеп өс, жайылып, Бажалар мен бөлелер.	Бір мен екі, үш, төрттің, Бес болады ағасы. Үштің, төртің болмайды Бес болмаса бағасы.	* * * Хат жазып мен сіздерге өлең еттім, Болмаса да біреуі кереметтің. Нөсер қылып өлеңді жаудырмай-ақ, Аз ғана шаң басар қып себелеттім.
Тәрбиелеп баулимын, Өжептәуір адам деп. Өзінше мені ұнатты, Істеген ісі адал деп.	Қара менен төрелер, Қауышатын күн тусын. Қуанышқа бөленер. Хат алысып тұрамыз, Сідерге көңіл бұрамыз.	Киімде қасиет бола ма, Болмаса жең мен жағасы. Қызда қасиет бола ма, Болмаса ой мен санасы.	Жазуға сіздерге өлең салып ем қол, Бұл хатқа тілейміз тек қайырлы жол. Хат жазған Өбілмәжін, Алмаханға, Ал енді осыменен риза бол. Болмайды қарға бұлбұл сайрағанмен, Болмайды жабы тұлпар байлағанмен.
Қайыры бар адамды, Айтамыз қалай жаман деп. Аман-есен елге кеп, Туып-өскен жерге кеп, Отырмыз жақсы қоныс деп.	Қалмасақ ойдан жаңылып, Тағы да хат саламыз. Барысымен хатымды, Өбілмәжін атымды. Алмаханды еске алып, Қайыра сал хатыңды.	Ұлда қасиет бола ма, Ата-ана болмай мұрасы. Құста қасиет бола ма, Қаңырап тұрса ұясы.	Осыған жекжат жұрат риза бол, Сағыздан май да шықпас шайнағанмен.
Разак, Нұрахымет, Жүнісбек, Құрмет етті жұрат деп. Мен көшерде жасаған, Көмегіңе рахмет.	* * * Бір іргелес отырған, Жағалбайлы Жақсымбет. Қандай адам болса да, Қараны айтпас ақын деп. Аузы барып кім айтар, Қараны елге жақсы деп.	Осымен ел-жұрт риза бол, Алғыс айтып мырза бол. Осы хатты жіберген, Жанен Судан баласы.	Көңілімнің сіздер десе қошы да ерен, Кім жаман сөйлеседі досыменен. Сіздерден хабар болса, хат жазармыз.
Ұмытамыз біз қайтып, Жақсылықты жасаған. Алғыс айтып әр күні, Болсын дейміз бас аман.	Тілей қоймас ешкім де, Бәйге атындай шапсын деп. Ағайынды бауырлас, Нағашымды тапсын деп. Жібітер жанды жақсы сөз, Сүйінер тағы айтсын деп.	Мен жаздым осы хатты сіздерге арнап, Жазғалы ақ қағазға салдым бармақ. Осымен осы хатым доғарылсын, Жазайын қайта-қайта несін сарнап.	Қазірше риза бол осыменен.
		Барса екен осы хатым құстай ұшып, Сәрсенбі сәтті күні жолға түсіп. Хат барса хат қайтару сізге табыс, Несіпбек, Есімбекпен Адамнүсіп.	Келтірген болдым аздап өлең сазын, Көп емес жіберейін сөздің азын. Асығып, арсалаңдап хат күтуші, Мұндағы Алмахан мен Өбілмәжін. Хаттарды өлеңмен жазған Нұржігіт

ТІЛ ТҰТАСТЫҒЫ – ЕЛ БІРЛІГІ

Қазақ тілін меңгерген өзге ұлт жастары жайлы

ҚАЗАҚСТАН САН ТҮРЛІ ҰЛТ ПЕН ҰЛЫС ӨКІЛДЕРІ БІР ШАҢЫРАҚ АСТЫНДА ТАТУ-ТӘТТІ ӨМІР СҮРІП ЖАТҚАН КӨПҰЛТТЫ ЕЛ. БҰЛ ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ КЕҢПЕЙІЛДІГІ МЕН ТОЛЕРАНТТЫЛЫҒЫНЫҢ, ТҮРЛІ МӘДЕНИЕТТЕР МЕН ДӘСТҮРЛЕРГЕ ДЕГЕН ҚҰРМЕТІНІҢ ЖАРҚЫН КӨРІНІСІ. БЕЙБІТШІЛІК ПЕН КЕЛІСІМДІ ТУ ЕТКЕН ЕЛІМІЗДЕ ТІЛ МӘСЕЛЕСІ ДЕ ЕРЕКШЕ МӘНГЕ ИЕ. ТІЛДЕР МЕРЕКЕСІ ТЕК ТІЛ БАЙЛЫҒЫН ДӘРІПТЕЙТІН КҮН ЕМЕС, СОНЫМЕН ҚАТАР МӘДЕНИ ӘРТҮРЛІЛІКТІҢ ЖАРАСЫМЫН, ХАЛЫҚТАР АРАСЫНДАҒЫ ДОСТЫҚ ПЕН СЫЙЛАСТЫҚТЫ КӨРСЕТЕТІН МАҢЫЗДЫ МЕРЕКЕ.

Соңғы жылдары өзге ұлт өкілдерінің мемлекеттік тілге деген ықыласы мен қызығушылығы артып келе жатқаны қуанышты әрі үміт күттіретін жайт. Қазақ тілін еркін меңгеріп, күнделікті өмірінде қолданатын, тіпті оны өзінің рухани кеңістігінің бір бөлшегіне айналдырған жастар көбейіп келеді. Осы орайда, ана тілі басқа болса да, қазақ тілін өз еркімен үйреніп, күнделікті өмірінде еркін қолданатын, бұл тілді өзінің рухани кеңістігінің бір бөлшегіне айналдырған жастар туралы сөз қозғағымыз келіп отыр.

Олар – қазақ тілін жатсынбағандар. Қайта, оны ұлт пен ұлысты бөлетін шекара емес, біріктіретін алтын көпір ретінде қабылдағандар. Солардың үшеуімен әңгімелесіп, қазақ тіліне деген шынайы сүйіспеншіліктің қандай болатынына көз жеткіздік.

Аделина Варюшкина:

«ҚАЗАҚ ТІЛІ – МЕНІҢ ІШКІ ТІЛІМ, ЖҮРЕГІМНІҢ ҮНІ»

Аделинаның жүзі жылы. Сөзі анық. Сөйлегенде еріксіз назар саласың. Оның тілі ғана емес, жаны да қазақша сөйлейді.

– Менің әкем – қазақ, анам – орыс. Қазақ тіліне деген жақындығымның басты себебі – оны кішкентайымнан естіп өсуім. Бала кезден бастап айналадағы адамдардың барлығы маған осы тілде сөйледі. Мен оны шет тіліндей қабылдамадым, қайта туған тілімдей көрдім. Мүмкін сондықтан болар, қазақ тілі мен үшін сырттан келген білім емес, табиғи орта сияқты сезіледі, – дейді Аделина.

Ол қазақ тіліне әдейі отырып, ереже жаттап, сөздікті ашып үйренбеген. Тілмен бірге өскен. Сол себепті қазақша ойлайды, қазақша сезінеді.

– Бұл тіл менің өміріме бағыт берді. Кез келген ортада еркін сөйлеп, өз ойымды жеткізе аламын. Қоғамда өзімді сенімді ұстаймын. Адамдармен тез тіл табысып, ортаға бейімделуіме сеп болды. Тілді білу – тек қарым-қатынас құралы ғана емес, өмірдің кілті, – дейді ол.

Аделина қазақ тілін үйренгісі келетіндерге көп сөйлеуден қорықпауға кеңес береді. Ол үшін тіл – құрметтің көрсеткіші, мәдениетке бас июдің бір түрі.

– Қате сөйлеуден қорықпаңыз. Тек қана алға ұмтылыңыз. Қайта-қайта сөйлеп көріңіз. Кітап оқыңыз, ән тыңдаңыз. Сөйтіп жүріп-ақ тілді бойыңызға сіңіріп аласыз.

Ең бастысы – шынайы ниет болу керек. Өз тілін білмейтін қазақтарды көргенде жүрегім ауырады. Ал мен қазақ тілінде еркін сөйлеймін – бұл менің мақтанышым, – дейді ару сеніммен.

Салават Михалев:

«ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕНУ – АДАМ БОЛУ ЖОЛЫНДАҒЫ ШЕШУШІ ҚАДАМ»

19 жасар Салаваттың түр-тұлғасы өзгеше, бірақ қазақша сөйлегенде нағыз қазақ баласындай әсер қалдырады. Әңгіме барысында байқағанымыз – ол бұл тілді жаттаумен емес, жүрек қалауымен үйренген.

– Мен татар ұлтынанмын. Ата-анам да татар. Бірақ әкем қазақ тілінде өте жақсы сөйлейді. Бала кезімнен оның жанында жүріп, қазақ тілін жиі естіп өстім. Әкемді үлгі тұттым. Оның қазақша сөйлегені маған ерекше әсер ететін. «Мен де осылай сөйлей алсам ғой» деген арман санамда ерте пайда болды. Сол арман дәл осы жолға жетеледі, – дейді ол.

Салават үшін тілді үйрену жолы оңай болмаған сыңайлы. Әсіресе грамматика, сөздердің құрылымы, сөйлемдегі орын тәртібі – бәрі де бастапқыда өзгеше, күрделі көрінген. Бірақ ол әкесін үлгі тұтқасын, Қазақстан атты мемлекетте тұрғаннан соң қазақ тілін білгісі келген және үйрену жолында ешқашан берілмеген. Ұстаздарының көмегімен, өз-өзіне деген сенімімен, қажырлы еңбегінің арқасында ол өзге тілді 2-3 жыл ішінде еркін меңгеріп шыққан.

– Қазір мен қазақ тілінде кез келген ресми құжатты толтыра аламын, басқа адамдарға да көмектесемін. Жұмыста да, күнделікті өмірде де осы тілдің үлкен пайдасын көріп жүрмін. Қазақ тілін үйренгеннен кейін менің өмірім жаңа деңгейге көтерілді десем болады. Себебі мен тек тілді емес, сол тіл арқылы қоғамды, адамдарды, олардың жан дүниесін түсінуді үйрендім, – дейді Салават шынайылықпен.

Ол қазақ тілін үйрену тек білім алумен шектелмейтін, жаңа мүмкіндіктерге, терең түсінікке апаратын жол деп біледі.

– Қазақ тілін білмей тұрып бұл елде толыққанды өмір сүру мүмкін емес. Мемлекеттік тілді меңгеру азаматтық борыш, мәдениеттілік пен патриоттық белгісі. Ал тілді үйренгісі келетіндерге айтарым – мақсаттарыңыздан айнымаңыздар. Тіл меңгеру адамды биіктетеді, – дейді ол.

Ахмад Кукиев:

«ТІЛДІ БІЛСЕҢ – ХАЛЫҚТЫ ТҮСІНЕСІҢ»

Ахмад – шешен ұлтының өкілі. Ата-анасы қазақ тілін білмейді. Анасы тіпті мүлде түсінбейді. Бірақ 11 жыл мектепті, 4 жыл университетті орыс тілінде оқып жүрген Ахмад қазақ тілін еркін меңгерген. Оның тілді қалай үйренгенін сұрағанда, «балалық ерекше қызығушылықпен» деген жауапты естисіз.

– Туып өскен ауылымда қазақ достарыммен көп араластым. 6-7 сынып аралығында олардың арасында жүргенде бұл тілді түсінуге, сөйлесуге тырыстым. Күнделікті әңгімелесу тіл үйренгендегі менің ең үлкен мектебім болды. Жай ғана тыңдап, шала қазақ тілін араластырып жүріп, өзім де байқамай, тілді меңгеріп кеттім. Бір күні қазақ тілінде еркін сөйлеп тұрған уақытта бір сәтке ойла-нып кеттім. Өзге тілде еркін сөйлеу үшін айналадағы адамдардың пайдасы бар екен ғой дегенді айттым ішімнен, – деп еске алады Ахмад.

Алғашқыда ол да қиналған. Кей сөздердің айтылуын шатастырған, сөйлемдерді құрай алмай қалған кездері көп болғанымен бөлісті. Бірақ достарының қолдауы мен өз ниетінің беріктігі барлық қиындықты жеңіп шығуына көмектескен.

– Қазақ тілін білген соң менің өмірім мүлде өзгерді. Жұмыста да, күнделікті қарым-қатынаста да жеңілдік пайда болды. Адамдар да сенім арта бастады. Себебі қазақша сөйлейтін өзге ұлт өкілдеріне көзқарас та өзгеше болады. Бұл тіл менің жүрегімді ашты, маған осы

халықты жақынырақ түсінуге мүмкіндік берді, – дейді ол.

Ахмад қазақ тілін халықтың рухы деп біледі. Оның пікірінше, бұл тіл – ұлттың өткенін, бүгінін және болашағын байланыстыратын қасиетті құндылық.

– Әр қазақ өз тілін білуге міндетті. Тілін білмеген адам – тамырсыз ағаш. Ал тілін меңгеріп, оны құрметтейтін адам – нағыз азамат. Басқа ұлт өкілдері қазақ тілін үйреніп жатқанда, ата тегі қазақ азаматтардың ана тіліне салғырт қарауы – үлкен өкініш. Тілді үйренгісі келетіндерге кеңесім қорықпай сөйлеңіздер. Қанша қателессеңіз де, тоқтамаңыз. Уақыт өте барлығы қалыпқа келеді. Бастысы бойыңызда шынайы ықылас болғаны жеткілікті, – дейді Ахмад.

ТІЛДІ ЖҮРЕКПЕН СЕЗІНУ – НАҒЫЗ ПАТРИОТИЗМНІҢ БЕЛГІСІ

Жоғарыда тілдескен өзге ұлт өкілдерінің бәрі де «өмір сүріп жатқан елге деген құрмет – ең алдымен мемлекеттік тілді үйренуден басталады» деген бір пікірге ортақтасады. Бұл жай ғана сөз емес, жүректен шыққан шынайы ниет. Үш жастың тағдыры әртүрлі, өмір жолдары да сан қилы. Бірақ олардың барлығын біріктіретін ортақ құндылық бар. Қазақ тіліне деген риясыз сүйіспеншілік. Үшеуі тілді үйренуді міндет деп емес, мәртебе деп қабылдайды. Қазақ тілін меңгеру арқылы өз рухани кеңістігін кеңейтіп, азаматтық болмысын биіктетіп отыр. Егер алдағы уақытта қазақ тілінде еркін сөйлейтін өзге ұлт өкілдері көбейіп жатса, бұл елдігіміздің, татулығымыздың айғағы деп білеміз.

Қазіргі жаһандану дәуірінде әрқайсымызға көп тіл білудің маңызы артып келеді. Бірақ қай тілде сөйлесек те, өз ана тілімізге деген құрмет, оны ұмытпай, қолдану аясын кеңейту ұлт ретінде сақталып қалудың басты кепілі. Бұл біздің ата-баба алдындағы борышымыз, келешек ұрпақ алдындағы жауапкершілігіміз.

Тілдер мерекесі – тек күнтізбелік дата емес, терең ойланатын сәт. Өз тілін менсінбей, жат тілге жүгіретін кей қазақтар үшін жоғарыдағы үш жас нағыз патриоттықтың үлгісі. Олар ешқандай мәжбүрлеусіз, жүрек қалауымен қазақ тілін таңдады. Сондықтан мемлекеттік тілді білу тек қазақ болудың емес, адам болудың да өлшемі екенін ұмытпайық.

Дайындаған: Гүлнұр БАЙМҰХАН

Бейсенбі - Четверг, 11 қыркүйек

05.00 «Ұлы дала ойындары»
06.00 Телехикая «Пәленше евтер»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 «Неосеть»
10.30 Мультсериал
11.00 «Бегом за деньгами»
11.45, 15.45 Күнделік «Мерейлі отбасы»
12.00, 20.00 Телехикая «Ар алдында»
13.45, 21.45 Телехикая «Келінжан-6»
14.30, 19.30 Жаңалықтар
14.40 «Өзекті»
15.10 «Әсем әндер»
16.00, 23.40 Сериал «Мажор-3»
18.30 Пульс планеты
19.00 Жер-жаһан
22.40 КешREC
01.40 Сериал «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «П@утина»
07.00 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся!»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremix-шоу».
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал
01.10 Ночной кинотеатр.
02.20 «Новости»
02.30 «Жаңалықтар»
02.40 «Паутина»
03.20 «Басты жаңалықтар»
03.45 «Той базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25 «Өкінбе сен»
09.00 Вечерние новости (повтор)
09.40 «Пустые города»
10.40 «Однажды в Чукурова»
12.40 «Бессмертник»
16.00 «Кольцо с рубином», мелодрама
18.00 «Соңғы ойын»
19.00 «Битва экстрасенсов», реалити-шоу
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пустые города»,
22.40 «Однажды в Чукурова»
0.40 «Бессмертник»
02.10»Кольцо с рубином»
03.40 «Өкінбе сен»
05.00 Мерекелік концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу облысы)

Жұма - Пятница, 12 қыркүйек

05.00 «Ұлы дала ойындары»
06.00 «Пәленшеевтер»
07.00, 08.00, 08.55 «Оян!»
07.50, 18.00 Новости
08.35 «Культурный контекст»
10.30 «Белка и стрелка. Озорная семейка»
11.00 «Бегом за деньгами»
11.45, 16.00 Күнделік «Мерейлі отбасы»
12.00, 20.00 «Ар алдында»
13.45, 21.45 «Келінжан-6»
14.30, 19.30 Жаңалықтар
14.40 «Өзекті»
15.10 «Арнайы репортаж»
15.30 «Жұмысшы маман – адал адам»
16.15,23.40 «Мажор-3»
18.30 «Қоғам пікір»
22.40 «Ойна!Q»
01.40 «Перекресток»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «П@утина»
07.00 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Жить здорово»
10.55 «Модный приговор»
11.55 «Давай поженимся»
12.55 «Пусть говорят»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Кереміз шоу»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент онлайн»
20.55 «Поле чудес»
22.15 «Тайны города м. След куницы»
02.25 «Новости»
02.40 «Жаңалықтар»
02.50 «Паутина»
03.25 «Басты жаңалықтар»
03.50 «Той базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «Өкінбе сен»
09.00 «Вечерние Новости»
09.40 «Пустые города»
10.40 «Однажды в чукурова»
12.40 «Бессмертник»
16.00 «Кольцо с рубином»
18.00 «Соңғы ойын»
19.00 «Битва экстрасенсов»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пустые города»
22.40 «Однажды в чукурова»
00.40 «Бессмертник»
02.10 «Кольцо с рубином»
03.40 «Өкінбе сен»
05.00 «Мерекелі концерт»
06.10 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу облысы)
11.30 «Ой-сарап»

12.00 «Ұлт ұяты»
12.50 «Әсем әуен»
13.05 «19 регион»
13.40 «Әсем әуен»
14.00 «Шыңыраудан шыңға»
14.30 «Ащы да болса...»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Өзекжарды»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Өзенді өлке»
17.10 «Ой-сарап»
17.30 «Жетісу әуендері»
18.00 «Әсем әуен»
18.35 «Менің анам»
19.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
19.30 «Ауылдан адам көшкенмен»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Менің балалық шағым»
22.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР ӨНҰРАНЫ
06.00 «Өзіл студио»
06.30 «31 әзіл»
06.50 Информбюро
08.00 «Айдаһарлар шайқасы»
09.30 «Кунг Фу Панда»
10.30 «Пингвины Мадагаскар»
11.30 «Губка боб»
13.00 «Рэмбо-4»
15.00 «СЭМ. ПЕСОЧНЫЙ ЭЛЬФ»
17.30 «Мушкетеры»
20.00 Информбюро
21.00 «Кино»
23.00 «Остров Акул»
00.40 «Айдаһарлар шайқасы»
01.50 «31 әзіл»
02.30 Тик ток шоу
03.00 «Күліп ал»
03.30 «Өзіл студио»
04.00 «1001 Өзіл»
04.10 «BALA BATTLE»
04.40 «Wats up?»
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00,05.50 Өнұран
06.02 «Тұпсана және жасыл нәски»
07.00 Жұлдыздар шеруі
08.00, 12.10 «Жүрекке жазылған жол»
09.00, 01.00 Жаңалықтар
09.30,01.30 «Новости»
10.00,20.00 «Великолепный век. Кесем»
11.10, 21.00 «Стамбульская невеста»
13.20 Қызықты weekend
14.30 «Өмірдің өзі»
15.50 «Қарадайы. Бесценная правда»
18.00 «Жаңалықтар»
18.30 Тазалық уақыты
19.30 Новости
22.00 «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Тазалық уақыты»
02.00 Пока станица спит
02.50 Здоровье с Айнур тажиной
03.20 Жұлдызды шаңырақтар
04.20 Q-елі
05.10 Ұлы дала жанұясы
05.53 Yзіліс

12.50 «Әсем әуен»
13.05 «Ділмар»
13.45 «Қазақ үні»
14.00 «Ұлт ұяты»
14.50 «Әсем әуен»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу»
17.35 «Агро аймақ»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Абадан»
18.45 «Жетісу әуендері»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 А.Нұрмұханның кеші
22.00 «Шіркін-ай»
23.05 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Өзіл студио»
07.00 «Күліп All»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Губка боб»

Сенбі - Суббота, 13 қыркүйек

05.00 «Jeti qazyna»
07.00 «Тамаша»
07.30 Концерт «Рух қанатында»
09.30 «Президентский резерв»
10.00 «Маленький большой герой»
11.20 «Барбоскины»
12.00 «Заколдованная Элла»
14.00 «Алғашқы»
15.15 Қызық таймс
16.30 «Ойна!Q»
17.30 «Келінжан-6»
20.00 «Махаббат әлемі»
22.00 «7 күн»
22.40 «Жұмыр жер»
23.00 «Город лжи»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «ТОЙ БАЗАР»
07.00 «П@утина»
09.00 «Қаймақ»
09.35 «Поехали»
10.35 «Я иду тебя искать»
12.45 «После зимы»
17.15 «Аманат»
20.00 «Асау жаңалықтар»
20.35 «Заң мен ел»
20.55 «Верность»
01.25 «Таинственный остров»
03.25 «П@утина»

КТК

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 «ТОЙBESTSTAR»
08.30 «Әнім сен едің»
09.00 «Вечерние Новости»
09.40 «Пустые города»
10.40 «Однажды в чукурова»
12.40,00.50 «Бессмертник»
16.00,02.20 «Кольцо с рубином»
18.00 «Соңғы ойын»
19.00 «Әндер мен жылдар»
21.00 «Столичная штучка»
03.50 «Сен үшін»
05.10 «Әндер мен жылдар»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
08.45 «Саулықтың сыры»
09.00 «Апта» (Жетісу облысы)
09.30 «Апта» (Алматы облысы)
10.00 «Апта» (Область Жетысу)
10.30 «Апта» (Алматинская область)
11.00 «Шашу»
11.40 «Менің анам» (қайталау)

12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Әсем әуен»
13.05 «Ділмар»
13.45 «Қазақ үні»
14.00 «Ұлт ұяты»
14.50 «Әсем әуен»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу»
17.35 «Агро аймақ»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Абадан»
18.45 «Жетісу әуендері»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 А.Нұрмұханның кеші
22.00 «Шіркін-ай»
23.05 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Өзіл студио»
07.00 «Күліп all»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Губка боб»
09.00 «Кунг фу панда»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Жасырын қауіптер»
10.40 «Танцуй, Танцуй»
14.20 «Родной-2»
16.50 «Семейка Адамс»
18.50 «Бременские музыканты»
21.20 «Иллюзия обмана-2»
00.10 «Код 355»
02.30 «Біздің шоу»
03.30 «Күліп ал»
04.00 «Тамаша лайф»
04.40 «Өзіл студио»
05.00 «1001 әзіл»
05.10 «BALA BATTLE»
05.30 «What's up?»

7 КАНАЛ

06.02 «Тек қана қыздар»
07.00 «Жұлдыздар шеруі»
08.50 Жаңалықтар
09.20 Новости
09.50 «Сандық гигиена»
10.00, 20.00 «Великолепный век.Кесем»
13.30,21.00 «Стамбульская невеста»
14.40. «Жетінші студия»
15.50 «Қарадайы. Бесценная правда»
18.00 «Аладдин»
22.00 «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Фактор страха»
01.00 «Отречение»
01.40 «Әйгерім Сейфолланың сырласуы»
02.40 «Қызықты weekend»
03.30 Здоровье с Айнур Тажиной
04.00 «Жұлдызды шаңырақта»
05.10 «Ұлы дала жанұясы»
05.53 «Yзіліс»

Жексенбі - Воскресенье, 14 қыркүйек

05.00 «Jeti qazyna»
07.00 «Тамаша»
08.00 «Күзгі әуен»
10.00 «Подводная эра»
11.40 «Пунтик»
12.00 «Город лжи»
14.00 Азамат
15.15 «Махаббат әлемі»
17.00 «Келінжан-6»
18.30 «Жекпе-жек айтыс»
20.00 «Алғашқы»
21.00 «Қызық таймс»
22.00 «7 күн»
22.40 «Глобальные события»
23.00 «Заколдованная Элла»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар»
06.45 «Паутина»

22.00 «Тот мужчина, та женщина»
01.30 «Бессмертник»
03.00 «Кольцо с рубином»
04.30 «Сүйіп қалдым»
06.00 «Нұрсұлтан Нұрбердиевтің»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
08.45 «Саулықтың сыры»
09.00 «Апта» (Жетісу облысы)
09.30 «Апта» (Алматы облысы)
10.00 «Апта» (Область Жетысу)
10.30 «Апта» (Алматинская область)
11.00 «Шашу»
11.40 «Менің анам» (қайталау)
12.00 «Біздің толқын»

12.50 «Әсем әуен»
13.05 «Ділмар»
13.45 «Қазақ үні»
14.00 «Ұлт ұяты»
14.50 «Әсем әуен»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу»
17.35 «Агро аймақ»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Абадан»
18.45 «Жетісу әуендері»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 А.Нұрмұханның кеші
22.00 «Шіркін-ай»
23.05 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Өзіл студио»
07.00 «Күліп All»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Губка боб»

09.00 «Кунг фу панда»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Телебинго»
10.25 «Жасырын қауіптер»
11.00 «Семейка Адамс»
13.00 «СЭМ. ПЕСОЧНЫЙ ЭЛЬФ»
15.30 «Беременные музыканты»
18.20 «Иллюзия обмана-2»
21.10 «Джон уик-2»
00.00 «НЕ ДЫШИ»
02.00 «Тамаша лайв»
03.00 «Тик ток» шоу
03.30 «Тайм вайн»
03.50 «1001 әзіл»
04.00 «BALA BATTLE»
04.30 «What's up?»
05.00 «Өзіл студио»
05.30 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00,05.50 Өнұран

06.02 «Тек қана қыздар»
07.00 Жұлдыздар шеруі
08.00 «Аладдин»
10.00, 20.00 «Великолепный век.Кёсем»
13.30, 21.00 «Стамбульская невеста»
14.40 «Жетінші студия»
15.55 «Қарадайы. Бесценная правда»
18.10 «Тастаймын-ау сені»
22.00 «Қарадайы. Бесценная правда»
00.00 «Фактор страха»
01.00 «Отречение»
01.40 «Әйгерім Сейфоланың сырласуы»
02.40 «Қызық weekend»
03.30 Здоровье с Айнур Тажиной
04.00 «Жұлдызды шаңырақта»
05.10 «Ұлы дала жанұясы»
05.53 «Yзіліс»

ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚҚА ҚАРСЫ ТҰРУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІНІҢ САПАСЫН ТЕКСЕРІҢІЗ!

ЮНИСЕФ мәліметтері бойынша, қазақстандық оқушылардың 66 пайызы оқу орындарында зорлық-зомбылыққа тап болады. Мамандардың пікірінше, зорлық-зомбылық қорқыту және бопсалау ретінде балаларда суицидтік мінез-құлықты жиі қалыптастырады. Әкінішке орай, ДДҰ мәліметтері бойынша, біздің ел әлемде 10-шы орында (әлемнің 195 елінің ішінде!!!) жасөспірімдер арасындағы суицид саны бойынша. «Қос қанат ЖЕТІСУ» ҚБ тақырып бойынша Мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты іске асыру шеңберінде Жетісу облысы бойынша көмелетке толмағандар арасында суицид пен буллингтің алдын алу 2025 жылы облыстың барлық аудандарында профилактикалық іс-шаралар өткізді, оған 380 адам қатысты. Оның ішінде психологтар жасөспірімдерге арналған тренингтер өткізді, олардың мақсаты өзіне және адамдарға деген сүйіспеншілікпен зорлық-зомбылықсыз өмір сүрудің ішкі негіздерін қалыптастыруға ықпал ету болды. Ондай негіздер көп. Бұл мақалада сізге зорлық-зомбылықсыз өмір сүрудің екі басты ішкі негізінің сапасын түсінуге көмектесетін тапсырманы орындауды ұсынамын. Осы тапсырманы орындаңыз, содан кейін ғана мақаланы оқуды жалғастырыңыз. Ол үшін сізге А4 өлшемді екі парақты алу керек және фломастерлер немесе түрлі-түсті қарындаштар да болсын. Екі сурет салыңыз. Көркемдік қабілеттер маңызды емес, өйткені сіздің суретіңізді ешкім бағаламайды. Елестетіп көріңіз, сіз бір сәтке адам емес, бірақ сыйлық болсаңыз. Сіз өзіңізді Сыйлық ретінде елестетіп көріңіз. Сурет салыңыз, бірінші ойға келгенін. Сіз сыйлық ретінде алғыңыз келетін нәрсе емес, Егер сіз өзіңіз сыйлыққа айналсаңыз! Содан кейін екінші парақта, егер сіз адам емес, қару болсаңыз, өзіңізді қару ретінде сызыңыз. Сіз Қарусыз. Енді суреттеріңізді сырттан бақылап қараңыз. Өзіңізге сурет бойынша сұрақтар қойыңыз: бұл қандай сыйлық, бұл сыйлықтың мәні неде? Бұл менің адам ретіндегі құндылығыммен қалай байланысты? Енді қарудың суретін қараңыз. Сіздің қаруыңыз егер ол шынайы болса, онымен қалай қорғануға болады? Қиялда осы суреттерді «шынайы тірілтіп көріңіз». Бірінші сурет «Сыйлық» Сіз өзіңізді қаншалықты және не үшін бағалайтыныңызды, өзіңіздің құндылығыңыз неде екенін айтады? Екінші суретте сіз өзіңізді қалай қорғайтындығыңыз туралы не айтылады? Суреттер мен мінез-құлқыңызды талдаңыз, сіз өзіңізге көп нәрсені түсіне аласыз.

Сонымен, адамға зұлымдыққа (зорлық-зомбылыққа) қарсы тұруға күш беретін екі негізгі психологиялық негіз бар: 1. Өзін-өзі бағалау сезімі, мен құнды адаммын деген сенімділік. 2. Агрессияға немесе ашулануға жол бермей, өз шекараңызды дұрыс қорғай білу, сенімді және сабырлы. Келесі мақалада «Қос Қанат Жетісу» ҚБ психологтары сізге өзін-өзі бағалау сезімін сезіну және арттыру және өз шекараларын қорғай білу жолдары мен қағидаттарын ұсынады.

ӨЗІҢІЗДІ ЖАҚСЫ БАҒАЛАУ СЕЗІМІН ҚАЛАЙ САҚТАУҒА БОЛАДЫ?

«Қос Қанат Жетісу» ҚБ мамандары облыс халқы арасында құқық бұзушылықтың алдын алуға бағытталған әлеуметтік жоба аясында «Талдықорған қаласының ішкі саясат бөлімі» МБ қолдауымен акциялар, тақырыптық кездесулер, тренингтер, семинарлар және т. б. қамтитын үлкен жұмыс көлемін жүргізеді. Олардың ішінде салауатты өмір салтын насихаттау жұмыстары атқарылады (Ақпараттық буклеттер, мақалалар, БАҚ-тағы сұхбаттар және т.б.). Бұл мақала зорлық-зомбылыққа қарсы тұру психологиясы мәселесі бойынша ақпараттық және ағартушылық сипатта болады.

Біздің қоғамның өзекті және ауыр проблемаларының бірі - жалпы қоғамдағы зорлық-зомбылық. Атап айтқанда, отбасындағы тұрмыстық зорлық-зомбылық мәселесі. Психологтардың зерттеулер көрсеткендей, адам зорлық-зомбылыққа қарсы тұрудың ішкі психологиялық негіздерін құруы керек. Осындай негіздердің ішінде көбінесе өзін-өзі бағалаудың тұрақты және адекватты сезімі (адам ретінде өзінің қадір-қасиетін бағалау) және адамдармен қарым-қатынаста жеке шекараларды сақтау және сауатты қорғау мүмкіндігі ерекшеленеді. Біз сізге өзін-өзі бағалау сезімін сақтауға көмектесетін психологиялық принциптерді ұстануды ұсынамыз.

- Есіңізде болсын: Мен барлық адамдар сияқты адаммын. Мен басқа адамдардан кем немесе артық емеспін.
- Мойындау: Иә, менде кемшіліктер бар, бірақ мен өзгергім келеді және өзгере аламын.
- Өзіме қателесуге рұқсат етемін: әр адам қателеседі, менің әлі толық жетілмегендігім мені сәтсіздікке ұшыратпайды.
- Дұрыс сыңға құлақ асу: мен өз қателіктеріммен жұмыс істеп жатырмын, сондықтан біреу менің қателіктерімді көрсетсе, көңілім қалмайды. Өйткені бұл менің өсіп, өзгеретін жерім бар дегенді білдіреді.
- Менің эмоционалдық күйім басқа адамдардың мен туралы пікіріне тәуелді емес: Мені адамдар ұнатқанын қалаймын, бірақ менің қадір-қасиетім немесе құндылық сезімім адамдардың пікіріне байланысты емес. Себебі қанша адам болса, сонша пікір бар.
- Мен қателесемін, бірақ үмітсіздікке берілмеймін: Мен қаншалықты «құласамда» немесе қате жасасам да әлсіздіктерімнен қорқпаймын. Өйткені мен үмітсіздікке берілмеймін және әрі қарай жүремін.
- Өзімді сую: Иә, менің барлық әрекеттерім мен мінез-құлқым маған ұнай бермейді, бірақ мен өзімді жақсы көремін. Мен өзімді қорлаудан бас тартамын.
- Өзін-өзі сүюдің шынайы көздерін іздеу: Құдай мені жақсы көреді және маған көмектеседі, жақын адамдарым мені жақсы көреді, Мен өзімді өзім жақсы көремін.
- Дамуға ұмтылу: барлық адамдардың өз қабілеттері мен таланттары бар, менің де өз таланттарым бар, оларды өз дамуым үшін пайдаланғым келеді.
- Басқаларды қорламау: мен басқа адамдарды қорлап немесе олардың әлсіздігі арқылы өзімнің бағалауымды арттырудан бас тартамын.

МЕНІҢ БАЛАМ НАШАҚОР?!

Балалар, жасөспірімдер, жастар «Қос Қанат Жетісу» ҚБ әлеуметтік-профилактикалық қызметінің мақсатты аудиториясы болып табылады. Яғни басым аудитория болып табылады. Өйткені болашақта мұндай мінез-құлықтың алдын алу үшін адамның денсаулығы мен өмірін бұзатын әдеттердің алдын алу жас кезінен басталуы тиіс. Салауатты қоғамды қалыптастыру балалық жастан қалыптасатынын есте ұстаған жөн. Балалар мен жасөспірімдерге зиянды қоғамның азғырулары теріс әсер ету қаупі өте жоғары.

Облыстық психикалық денсаулық орталығының нарколог-дерігері Мұхамеджан Талшын Сағдатқызы жасөспірімдердің психоактивті заттарға, оның ішінде алкоголь мен есірткіге тәуелділігінің бірқатар ерекшеліктерін атап көрсетеді. Жасөспірімдерде тәуелділік ересектерге қарағанда тезірек дамиды, өйткені ми әлі де қалыптасуда. Жасөспірімдерде тәуелділік көбінесе қызығушылықтан және компанияның қысымынан басталады, ал ересектерде негізінен стресс пен проблемаларға байланысты. Балаларда психика мен мінез-құлық, ересектер-

де Денсаулық (бауыр, жүрек, қан тамырлары) көбірек зардап шегеді. Жасөспірімдерді емдеу психотерапияға және отбасымен жұмыс істеуге, ересектерде дәрі-дәрмектерге және олардың жеке мотивациясына негізделген.

Жасөспірімдерде оңалту ұзаққа созылады және ауырудың қайтып оралу қаупі жоғары.

Наркологтың осы сөздеріне сүйене отырып, мен жасөспірімдердің өздері мен олардың ата-аналары назар аударуы керек негізгі ойларды атап өткім келеді. Жасөспірімнің есірткіні қолдануына әкелетін екі негізгі себеп бар: Қызығушылық және нашар компанияның қысымы.

- Қызығушылық жастарға тән. Қызығушылықты сізді өсу мен дамуға жетелейтін нәрсеге бағыттай біліңіз. Ата-аналарға арналған нұсқаулық: «Жабулы қазан, жабулы қалсын» деген сөзді ұмытыңыз. Балаларыңыздың табиғи қызығушылығын баспаңыз, осы және басқа «ыңғайсыз» тақырыптар туралы ашық, үкім шығармай сөйлесіңіз. Адамға онымен тығыз қарым-қатынас жасайтын адамдар әсер етеді. Ойланңыз, сіздің ортаңыздағы достар деп санайтын адамдар — сізді жақсартуға, жақсылыққа

ЧТО ДЕЛАТЬ, ЕСЛИ ТОЛПА\ АГРЕССОР ЗАЖАЛ В УГОЛ И РИСК ФИЗИЧЕСКОГО НАСИЛИЯ ВЫСОК?

Данные рекомендации основаны на принципах позитивного родительства. Это подход к воспитанию детей, основанный на уважении, поддержке и понимании, использует методы воспитания, основанные на поощрении желательного поведения, вместо наказаний за нежелательное.

- Используйте уверенный голос в разговоре с агрессором. Помогите вашему ребенку научиться выражать уверенность с помощью языка своего тела. Подобные стратегии могут оказаться очень полезными. Идти прямо к своей цели — это простая техника, которая излучает позитивную, уверенную энергию. Ребенок должен идти с поднятыми плечами и взглядом напрямую вперед (не смотря на землю).
- Установление зрительного контакта в нейтральной (не агрессивной) манере с окружающими демонстрирует лидерство и уверенность. Улыбка к другим создает ощущение связи и поднимает самооценку. Говорить с обидчиком спокойным, нейтральным голосом часто очень эффективно. Ребенку не обязательно реагировать на какие — либо грубые замечания. Можно ответить извините или я иду на урок, поговорим позже. Также можно установить зрительный контакт и проигнорировать то, что сказал обидчик.
- Оставайтесь в группе друзей, не ходите в одиночку в места, где высок риск подвергнуться физическому насилию: в туалеты, в раздевалки, столовую и т.п. Опять же нужно учитывать конкретную ситуацию.
- Доверяйте своим инстинктам: если чувствуете, что место небезопасно, лучше скорее его покинуть.
- Лучше убежать, чем драться. Убежать от насилия - это не трусость. Наоборот, это храбрость выйти из ситуации и просить о помощи.
- Привлеките внимание: поднимете шум, кричите. Это отвлечет агрессоров, и можно будет сбежать.

Помните - проблему насилия НЕЛЬЗЯ решать ответным насилием, это приведет к эскалации проблемы. Нужно постараться избежать или убежать из опасной ситуации, а затем уже привлечь взрослых и решать проблему в ПРАВОВОМ ПОЛЕ!

ПРИНЦИП МОЛОДЁЖНОГО УЧАСТИЯ

Исторически сложилось, что при словах «воспитание», «обучение» или даже «работа с молодежью» представляется, что взрослый человек учит уму-разуму молодое поколение. И это правильно. Но не совсем...

Очень часто мы, говоря о молодежи, учитываем мнения специалистов, учителей, родителей, военкомов. Мнение молодежи выслушивается в последнюю очередь или вообще не учитывается. Это отражение вечной проблемы отцов и детей, спроецированной на общество в целом.

Мы, сотрудники ОО «ҚОС ҚАНАТ ЖЕТІСУ» предлагаем изменить ситуацию и привлечь молодежь к предположению и решению её собственных проблем. Не потому что молодежь лучше, а потому что так эффективнее. Мы хотим сохранить здоровье молодежи, но сделать это без самих молодых людей невозможно. Участие молодежи в принятии решений даст ей возможность выразить свою точку зрения, быть услышанной и повлиять на результат в решении вопросов, затрагивающих её интересы. Участие — это показатель активной гражданской позиции молодежи.

Проводя профилактическую работу, привлекая молодежь к участию в общественной жизни, мы получили множество качественных изменений ситуации.

- Улучшение позитивного влияния на молодежь. Многие подростки вступили в ряды волонтерского движения, стали равными консультантами.
- Повышение профессионального уровня будущих специалистов (профессиональная ориентация, приобретение знаний и навыков).
- Установление более тесного контакта с молодежью.
- Обеспечение большей достоверности и объективности информации о молодежи.

- Предоставление возможности самореализации, самовыражения, приобретения чувства значимости как для самого себя, так и для общества (воспитание гражданина и патриота).

- Воспитание у молодежи ответственности за свои решения и поступки.

- Возможность сделать работу по решению молодежных и общественных проблем более эффективной (обратная связь и оценка эффективности).

Молодежное участие в значительной степени повышает эффективность проектов профилактики рискованного поведения среди молодежи. Как действует этот принцип?

Молодежное участие характеризуется, прежде всего, пониманием молодежи своих действий и убежденности в их необходимости. По мере того, как их участие в профилактических проектах становится более осознанным и более деятельным, поведение этих молодых людей становится менее рискованным, формируются более стойкие убеждения в отношении выбора здорового образа жизни. При этом, чем выше степень участия человека, тем более сильное профилактическое действие оказывает на него наша программа.

Высокая степень участия подростков в проектах, затрагивающих вопросы их здоровья, — это тот идеал, к которому стремиться наша команда. Мы не расстраиваемся, если идеальная модель не достигнута сразу. И детям, и взрослым нужно совместно учиться участвовать в принятии решений в социально значимых проектах. Зато, надеемся, когда в нашей совместной работе удастся достигнуть значительного прогресса, результат удовлетворит и нас, и наших молодых соратников.

АНА ТІЛІ

ҚАЗАҚ ТІЛІ - ЕҢ БАЙ, ЕҢ КӨРКЕМ ТІЛ

Қазақ тілі - қазақ халқының ана тілі. Ол ұрпақтан-ұрпаққа, атандан балаға жеткен ұлы мәдени мұра. Қазақ тілі - бай тіл. Қазақ тілі мемлекеттік мәртебеге ие болады. Қазақстанда тұратын ұлты басқа халықтар қазақ тілін үйренуге көңіл қояды. Олар қазақ тілін балабақшадан, мектептен, жоғарғы оқу орындарында да үйреніп жүр. Қазақтың жақсы, дана сөзі бар: «Тілден артық қазына жоқ, тілден артық қасиет жоқ». ҚР Конституциясына сәйкес қазақ тілі мемлекеттік тіл болып табылады, сондықтан жоғарыда баяндалған мемлекеттік тіл мен оның мәртебесіне қойылған талаптар біртіндеп, әрі дәйектілікпен жеткізуге тиіс нұсқаның негізгі өлшемдеріне айналу керек. Барлық деңгейдегі мемлекеттік органдар мен оның басшылары қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесін іске асыруда негізгі

Ғайнигүл ТӨКЕНОВА

Жетісу облысы Талдықорған қаласының мамандырылған тергеу сотының әкімшісінің бас маманы.

Статья подготовлена ОО «ҚОС ҚАНАТ ЖЕТІСУ» в рамках реализации государственного социального заказа при поддержке ГУ Отдела внутренней политики.

ИНТЕРЕСНЫЕ ФАКТЫ ИЗ ЖИЗНИ ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ

Жизнь великих людей интересна тем, что они не только известны своими великими делами, но и делами, которые многим кажутся немного странными в обычной жизни. Если человек известен, то всем кажется, что он должен быть идеальным во всех отношениях. Но мы забываем, что они тоже созданы природой, как человек из крови и плоти. Ничего, кроме ума и сообразительности, или очень высоко развитой идеей или высоким талантом он не отличается от простых обывателей. Почитайте сами, какими простыми были известные люди.

Великий философ Ницше очень любил хороших девушек. А они его совершенно не любили. И не хорошенькие девушки тоже его не любили. И мужики Ницше не любили. И даже собаки его не любили. Тогда Ницше брал много пива, шел к себе домой и начинал мстить миру своей излюбленной философией.

Великий друг прогрессивного человечества Карл Маркс очень любил свою жену и Энгельса. Потому что Энгельс высылал ему деньги. А жена ему денег не высылала. И тогда Маркс ставил ей Энгельса в пример.

Поэтому жена Маркса не любила Энгельса. И в самом деле, за что его любить, если он ей денег не высылает, а муж до утра по кабакам за чужой счет шляется.

Великий Ван Гог очень любил рисовать всякие картинки, только их никто у него не покупал. И Гоген тоже любил рисовать с тем же успехом.

Поэтому вечерами они гуляли вместе и рассуждали о творчестве. «Мне больше нравится Ван Гог», - говорил Ван Гог. «А мне Гоген больше нравится», - отвечал ему Гоген. Так они и жили. А однажды Гоген не выдержал и сказал Ван Гогу: «А я, между прочим, дальтоник». Ван Гог на это не растерялся, вернулся домой и отрезал себе ухо.

Великий художник Рубенс любил свою жену обнаженной. И изображал ее в таком виде на холсте. А зрители смотрели на эти картины и говорили «Классно!» и покупали их себе в частную собственность.

Тогда жена Рубенса, нарисовала самого Рубенса и тоже обнаженным.

А зрители стали показывать на картину пальцами и смеяться. «Вот так, дура, нет у тебя художественного таланта», - сказал жене довольный Рубенс.

Великий Галилео Галилей очень любил физические опыты. Однажды за ним не успели, и он стал в научных целях скидывать с Пизанской башни свинцовые ядра. Снизу ему стали кричать, причем грубо и нецензурно, однако с течением времени вопли становились все тише и тише, и эксперимент благополучно завершился естественным образом.

Великий греческий математик Архимед любил погожим вечером пробежаться по городу в обнаженном виде с криками «Эврика!». Но однажды во время пробежки у него случилась эрекция. Все горожане были очень довольны этим событием и еще долго об этом вспоминали за семейным ужином.

Великий литературный критик Белинский очень любил писать язвительные отзывы. Однажды ему предложили весьма крупную сумму денег за положительный отзыв. Но Белинский был в плохом настроении и от денег отказался. Тогда его пригрозили побить. После этого Белинский немного поразмыслил и согласился на деньги. Однако в деньгах ему на этот раз отказали. Тогда Белинский подумал, что раз его обманули с деньгами, значит, могут обмануть и с мордобоем, и написал гнуснейшую рецензию. Но на этот раз обошлось по справедливости, и никто его не обманул. Вмазали по полной программе.

Великому русскому химику Дмитрию Менделееву по ночам постоянно снились

голые тетki во фривольных позах. А однажды ему приснилась периодическая таблица элементов. Наутро Менделеев проснулся знаменитым и очень довольным.

Однако на вторую ночь ему опять приснилась периодическая система, и на третью ночь тоже. Так продолжалось целый год, пока Менделеев не увлекся научным обоснованием смешивания спирта и воды. Как только концентрация достигла сорока процентов, ему обратно стали сниться голые тетki. Так была открыта знаменитая формула русской водки.

Великий американский писатель Марк Твен был большим шутиком. Поэтому в свободное от работы время он любил писать в различные газеты опровержения о своей смерти. Что-то вроде «Слухи о моей смерти сильно преувеличены».

В конце концов, он достал всех редак-

Великий русский импрессионист Казимир Малевич как-то привел к себе на квартиру несовершеннолетнюю натурщицу. Но она застеснялась раздеваться и попросила выключить свет. Вот так с натуры было написано знаменитое произведение «Черный квадрат».

Великий испанский художник Пикас-

со был не дурак попить херес. После этого он начал по-новому видеть мир, и тут же брался за кисть. А, однажды наутро, разглядывая свою картину, он так и не смог понять, что же он такое вчера изобразил. Тогда Пикассо тяжело вздохнул и, чтобы никого не обидеть, назвал полотно «Автопортретом».

Великий итальянский автопромышленник Энцо Феррари, в молодости прочитал книгу Стендаля «Красное и Черное», поэтому стал изготавливать автомобили только этих цветов. А великий американский промышлен-

Великий английский комик Чарли Чаплин был неоднократно женат. Поэтому, как только в кино изобрели звук, он тут же завершил

ЕСЛИ ВЫ НЕ ХОТИТЕ
ИСПОРТИТЬ СЕБЕ ЖИЗНЬ,
ДЕРЖИТЕСЬ ПОДАЛЬШЕ ОТ ТЕХ,
КТО УЖЕ ИСПОРТИЛ СВОЮ.

Великий русский режиссер Станиславский знаменит тем, что придумал фразу «Не верю», которую и эксплуатировал, где ни попадя. Однажды в воскресенье он по привычке зашел помолиться в церковь, однако не удержался и в самой середине проповеди как закричит: «Не верю! Начинайте все сначала!». Тут то он и попался.

Великий английский драматург Вильям Шекспир, в своих пьесах, как правило всячески расправлялся со своими персонажами. «Ну, извините», - попросили как-то его поклонники, - «нельзя ли написать пьесу со счастливым концом». «Без проблем», - ответил Шекспир, - «я напишу произведение, в котором все главные герои полнейшие сволочи. Тогда зал будет рукоплескать, когда они, наконец, все помрут». И сел сочинять «Гамлета».

Великий художник эпохи Возрождения Микеланджело имел привычку гулять вечерами по улицам Рима и как только увидит симпатичную мордашку, сразу начинает предлагать «мадмуазель, не хотите ли побыть натурщицей с младенцем». И ведет ее к себе в мастерскую. А наутро провожает ее до дома и, прощаясь, просит зайти через год с младенцем.

Великий кубинский революционер Че Гевара любил устраивать коммунистические перевороты. Бывало придет в какую-нибудь страну погостить, смотрит по сторонам с прищуром и хитро так спрашивает: «Что-то как-то скучно у вас, может, свергнем на днях законное правительство».

За это его тут же объявляли персоной нон грата и высылали за пределы государства. А однажды приехал Че в Советский Союз и опять за свое, свергнем дескать законное правительство.

«Э, братишка», - засмеялся простой советский народ в гражданском, - «мы законное правительство уже пятьдесят лет назад скинули, с тех пор без него обходимся».

«Ну ладно», - огорчился наш кубинский друг, - «тогда поехали в Голубом огоньке сниматься».

Великий французский король Людовик Четырнадцатый любил прикалывать придворных дам. Бывало, подойдет и говорит: «Ой, что-то, мне скучно, не изволите пройти ко мне в спальню поскучать вместе». Не избежала этой участи и мадам Помпадур. Выходят они из спальни, и Людовик интересуется, как бы невзначай: «Ну и как тебе, это понравилось?»

«Да», - зевнув, согласилась мадам, - «в самом деле, было весьма скучно».

ЫНТА БОЛСА ИГЕРІІ АЛУҒА БОЛАДЫ

Бағзы заманның өзінде қазақ халқының бар рухани қуатын бойына сіңірген ардақты асылы – тілі болып табылғанын тарихи деректер көрсетіп отыр. Әр халық өз тілі арқылы әлемді, дүниені, өмірдің құнды тағылымдарын, таниды, елінің мәдениетін жасайды, келешек ұрпаққа түйген тұжырымдарын жеткізеді, мемлекеттік тілінің мәртебесін көтереді. Біздің, яғни қазақ халқының мемлекеттік тілі – қазақ тілі. Тіл ұлттың негізгі белгісі ретінде халықтың болмыс-бітіміні сақталуында шешуші рөл атқарады, оның рухани мәдениетінің бір бөлігі болып табылады, бейнелеп айтқанда асыл қазынасы, сондықтан да тіл өзіне деген құрметті талап етеді. Адам-

зат тарихының сандаған ғасырлар бойы жинақтаған тәжірибесі көрсеткендей қоғам мен мемлекет құрылымындағы күрделі құбылыс – тіл мәселесі болып табылады.

Айта кету керек, «Тіл тағдыры – ұрпақ тағдыры, ұрпақ тағдыры – ел тағдыры» деген ұранды ұстанған қазақ халқы ғасырлар бойы елі мен жерін, діні мен тілін сақтап қалу жолында талай қиын-қыстау кезеңдерді басынан кешірді. Өйткені ана тілі мәселесі – сол тілде жасаған, жасап келе жатқан халықтың өткені мен бүгінгісін таразылай отырып, болашағын танытатын, сол халықтың мәңгілігінің мәселесі. Елдіктің негізгі шарттары, түптеп келгенде мемлекет тілінің, ұлт рухының көтерілген биігімен өлшенеді. Алайда азаматтар тарапынан да,

мемлекет тарапынан да, оның толыққанды мемлекеттік тіл болуы үшін әлі де көп істер атқарылуы шарт.

Қазақстан – көп ұлтты мемлекет. Қай ұлттың өкілі болмасын Қазақстанда тұрады екен, оны қасиетті де киелі Отаным деп мойындап, оның гүлденуі үшін қызмет етуі тиіс. Қазақ тілін білуге міндеттеу ешкімнің құқығына қол салғандық болмайды. Мемлекеттік тілді білу – кәсіби талап. Осы орайда, Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» деген мақаласындағы мына бір тұжырымы жарқын мысал болса керек. «Мемлекеттік тілді білу – Қазақстанның әрбір азаматының парызы. Міндеті деп те айтуға болады. Осы орайда мен барша қазақстандықтарға, оның ішінде

қазақ тілін әлі жете меңгермеген отандастарыма үндеу тастағым келеді. Жастар ағылшын тілін немесе басқа да тілдерді аз ғана уақытта меңгере алатынын көріп отырмыз. Тұтастайын алмасқан осы жылдарда қазақ тілін үйренгісі келген адам оны әлдеқашан біліп шығар еді. Халқымызда «Ештен көш жақсы» деген сөз бар. Ең бастысы, ынта болуы керек», - деп қадап айтқан еді Президент. Сондықтан ынта мен ықылас қойған азаматтар қазақ тілін меңгеріп кетері даусыз.

Айгүл КӘЛПЕБАЕВА,
Талдықорған әкімшілік құқық
бұзушылықтар жөніндегі
мамандандырылған ауданаралық
сотының судьясы.

ӘЛЕУМЕТТІК ДЕРТ

АЗАМАТТЫҚ КОҒАМНЫҢ БЕЛСЕНДІЛІГІН КҮШЕЙТУ КЕРЕК

Сыбайлас жемқорлық – Қазақстанның дамуы мен ұлттық қауіпсіздігіне тікелей қауіп төндіретін басты мәселелердің бірі. Бұл көріністер қоғамның сенімін әлсіздендіріп, мемлекеттік басқарудың тиімділігін төмендетеді. Сондықтан да ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев сыбайлас жемқорлықпен күресті басты мемлекеттік басымдық ретінде жариялап, бұл бағытта нақты стратегия мен құрылымдық өзгерістерді іске қосуда.

2022 жылы Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Халықтың әл-ауқатын арттыру – еліміздің басты міндеті» тақырыбындағы Жолдауына сәйкес, 2022–2026 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекітіп, оны жүзеге асыруға арналған іс-қимыл жоспарын қабылдады. Бұл құжат «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты 2021 жылғы Жолдаудың 88-тапқырымына сай әзірленген. Тұжырымдаманың басты міндеттері – сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік мәдениетін қалыптастыру, парасаттылықты арттыру, жауапкершілікті қамтамасыз ету, азаматтық қоғамның белсенділігін күшейту және әлеуметтік негізгі мәселелерді шешуге бағытталған іс-шараларды жүзеге асыру.

Президент сыбайлас жемқорлық – ұлттық қауіпсіздікке қауіп төндіретін фактор деп атап, шұғыл іс-әрекетке мұқтаж екенін бірнеше рет айтты. 2019 жылы ол қауіптілік деп атап, шұғыл іс-әрекетке мұқтаж екенін бірнеше рет айтты. 2019 жылы ол құқықтық жауапкершілікті күшейту мақсатында заңға өзгеріс енгізіп, министрлер мен әкімдердің сыбайлас жемқорлық жағдайында міндетті түрде отставкаға кетуін көздеді.

Қазақстанда сыбайлас жемқорлықтың негізінде нақты заңнамалық өзгерістерді Президенттің тапсырмалары мен Жолдаулары негізінде нақты заңнамалық өзгерістерді мемлекеттік басқаруды жобалық тәсілмен реформалау, дербес орган құрылымы мен азаматтық қоғамды тарту іс жүзінде жүзеге асырылып жатыр. Әлбетте, бірнеше нәтижелер – табыстары байқалады: бюджеттік қаражатты тиімді қорғау, сыбайлас жемқорлыққа қатысты мәселелерді ашық айқындау әдістерінің енгізілуі – оның айғағы. Дегенмен, халықаралық индекс көрсеткіштері бұл бағыттағы жұмыстардың әлі де жеткілікті деңгейдегі екендігін дәлелдейді.

Осылайша, сыбайлас жемқорлықпен күресінің «стратегиясы» меритократия мен жауапкершілікті күшейту, ашықтыққа бағытталған жаңа механизмдер – қоғам мен мемлекет арасындағы міндетті диалогты нығайта түсетін маңызды қадамдар. Алдағы уақытта бұл шаралардың әсері нақты қоғамдық сенімді қалыптастыру мен еліміздің «жарық» жолындағы деген үміт бар.

Айнур МЕДЕЕВА,

Жетісу облысының қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы.

ЗАҢ ТАЛАБЫ

СОТТЫ ҚҰРМЕТТЕМЕУ ЖАУАПТЫЛЫҚҚА ӘКЕП СОҒАДЫ

Елімізде азаматтық істер бойынша сот ісін жүргізуді әлемдік стандарттарға сәйкестендіруші шеңберінде елімізде қабылданған заң актілерінің бірі – қазіргі қолданыстағы Азаматтық сот ісін жүргізу тараптардың жарыспалылығы мнә теңқұқылығы негізінде асырылатындықтан және оларға өзінің ұстанымын қорғауға тең мүмкіндік берілгендіктен, әр тарап өз талаптарының және қарсылықтарының негізі ретінде сілтеме жасайтын мән-жайларды дәлелдеуге, фактілерді растауға тиіс және оларға дау айтуы, қорғаныс құралдарын пайдалануы керек.

Тараптардың жарыспалылығы қағи-
датына сай, іске қатысушылар сотқа тек
зандық маңызы бар фактілерді келтіріп
және оларды бекітетін дәлелдемелерді
ұсынып қана қоймай, оларды сот отыры-
сында тексеруге қатысады. Сондықтан,
іске қатысатын адамдар, олардың өкілдері,
үшінші жақтар, сондай-ақ, куәлар, сарап-
шылар, мамандармен аудармашылар сот
отырысының уақыты мен орны туралы
хабарландырылады және соттың шақыру
қағаздырымен сотқа шақырылады. Олар
тапсырылғаны туралы хабарламасы бар
тапсырыс хат, телефонограмма немесе
жедел хат, сондай-ақ, хабарлаудың неме-
се шақырудың тіркелуін қамтамасыз ететін
өзге де байланыс құралдарын пайдалану
арқылы хабарлануы немесе шақырылуы
мүмкін. Сот отырысына шақырылған адам
соттың шақыру қағазын немесе өзге де
хабарлауды қабылдап алудан бас тартса,
оларды жеткізуші шақыру қағазына немесе
өзге де хабарлауға, шақыруға тиісті белгі
қояды, олар сотқа қайтарылуда, сондай-ақ,
бұл туралы акт жасауға құқылы.

Адресаттың хабарлауды немесе шақыруды алудан бас тартуы істі қарауға кедергі болмайды және адам тиісті түрде хабарландырылған болып есептеледі. Сотқа қатысуға мүдделі тұлғалардың сот отырысы туралы алдын ала хабарлануы на процесуалдық заңда көп көңіл бөлген. Бұл мәселе барлық сот сатыларында жиі қарастырылады. Сот отырысына келмей қалған тұлғаның сот отырысы хабарланғаны туралы мәлімет болмаса, сот отырысы кейінге қалдырылады да, келмей қалған тарапқа қайтадан хабарландырылады. Егер осындай мәлімет жоқ болса, іс бойынша қарар қабылдаған шешім заңсыз болып табылады. Қатысуға тиіс жандар әлдебір себептермен сот отырысына қатыса алмайтын болса, ол туралы сот ақпаса ала хабарлауға және дәлелдемелер ұсынуға міндетті.

Сотты құрметтемеу жауаптылығы заңда айқындалған. «Сот жүйесі және судьялар мәртебесі туралы» заңның 1-бабының 3-тармағына сәйкес, сотқа немесе судьяға құрметтемеушілік білдіру заңда белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады. Сот отырысы барысында төрағалық етуші судьяның өкімдеріне бағынбаған, оны балағаттаған, рұқсатсыз орнында отырып сөйлеген, алкогольдік ішімдік ішкен күйде отырысқа келген, сонымен қатар, сот отырысына да дәлелді себептерсіз келмегендерге Азаматтық процестік кодексе сәйкес жазатайындалады.

Қуанышбек ҚАНАФИН
Талдықорған әкімшілігі
құқық бұзушылықтар жөніндегі
мамандандырылған ауданаралық
сотының бас маманы-сот отырысының
хатшысы

ДЕНСАУЛЫҚ

АВСТРАЛИЯЛЫҚ ПРОФЕССОР ӨЗ ТӘЖІРИБЕСІМЕН БӨЛІСТІ

**ЖУЫРДА ПЕДИАТРИЯ ЖӘНЕ
БАЛАЛАР ХИРУРГИЯСЫ ҒЫЛЫМИ
ОРТАЛЫҒЫНЫҢ КАРДИОХИ-
РУРГИЯ БӨЛІМІНЕ ПРОФЕССОР
БАЛАЛАР КАРДИОХИРУРГИЯСЫ
АЛАСЫНДАҒЫ ЖЕТЕКШІ ӘЛЕМДІК
МАМАНДАРДЫҢ БІРІ, КОРОЛЬДІК
БАЛАЛАР АУРУХАНАСЫНЫҢ
(ROYAL CHILDREN'S HOSPITAL,
MELBOURNE) КАРДИОТОРА-
КАЛЬДЫ ХИРУРГИЯ ЖӨНІНДЕГІ
КЕҢЕСШІСІ, MELBOURNE CENTER
FOR CARDIOVASCULAR GENOMICS
AND REGENERATIVE MEDICINE ДИ-
РЕКТОРЫ IGOR E. KONSTANTINOV
(МЕЛЬБУРН, АВСТРАЛИЯ)
ЖҰМЫС САПАРЫМЕН КЕЛІП,
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ДӘРИГЕРЛЕРМЕН
КЕЗДЕСТІ, - ДЕП ХАБАРЛА-
ДЫ ҒЫЛЫМИ ОРТАЛЫҚТЫҚ
БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.**

Сапар барысында профессор И.Е.Константинов Орталықтың кардио-хирургия бөлімін аралап, пациенттердің клиникалық жағдайларын егжей-тегжейлі

талқылауға қатысты, одан әрі емдеу тактикасын анықтау бойынша ұсыныстар берді және күрделі жағдайларды басқарудың бірегей тәжірибесімен бөлісті.

Шетелдік профессор туа біткен жүрек ақауларын хирургиялық түзету мәселелеріне ерекше тоқталды. Әсіресе, балалардың жүрек қақпақшаларына жасалатын реконструктивті операциялардың заманауи әдістеріне баса назар аударылды.

Сонымен қатар, әлемге әйгілі білікті маман Орталықтың дәрігерлеріне «Балалардың жүрек қақпақшаларындағы реконструктивті операциялар» тақырыбында дәріс оқыды, он заманауи ғылыми деректер халықаралық тәжірибені жетіңізін көп жылдық тәжірибесі нәтижелерін ұсынды.

Бұл кездесу бүкіл ұжым үшін маңызды оқиға болды. Ол Педиатрия орталығының кардиохирург мамандарының кәсіби біліктілігі мен білімдерін арттырып,

әлемнің жетекші орталықтарымен одан әрі ынтымақтастықты нығайтуға ықпал етті.

Халықаралық байланыс, тәжірибе амасу және бірлескен жобалар – Педитрия және балалар хирургиясы ғылым орталығында көрсетілетін көмектің сапасы арттыруға және кішкентай пациенттеріміздің мүддесі үшін инновациялар енгізу мүмкіндік береді.

Ш.ХАМИТОВ

ҚАЗАҚ КҮРЕСІ

ЖЕТІСУЛЫҚТАР
ЖЕҢІСКЕ ЖЕТТІ

Жетісу облысының орталығы Талдықорған қаласында қазақ күресінен ардагерлер арасындағы Қазақстан Республикасының чемпионаты өз мәресіне жетті.

Облыстар мен қалалардың құрама командалары қатысқан бөсекеде спортшылар 60, 66, 74, 82, 90, 100 және +100 келі салмақ дәрежесінде және жас ерекшеліктеріне қарай 35-39 жас; 45-49 жас; 50-54 жас; 55-59 жас; 60 жастан жоғары топқа бөлініп, боз кілемге шығып, өзара мықтыны анықтап, чемпионат барысында түрлі дәрежедегі 168 медальды сарапқа салды.

Ашылу салтанатында бірқатар құрметті азаматтар төсбелгімен марапатталып, арнайы алғыс хаттарға ие болып, иығына дәстүрлі шапан жабылды. Бұл рәсім чемпионаттың мәні мен мәртебесін айшықтай түсті.

Сүйсінерлігі сол, республика бойынша Астана, Алматы, Шымкент қалаларынан және 10 облыстан келген 150-ге жуық ардагер спортшы қатысқан бұл байрақты бөсеке қорытындысы бойынша жалпыкомандалық есепте Жетісу

облысының құрама командасы жеңімпаз атанды. Осы орайда, жоғары нәтиже көрсетіп, аймақ абыройын асқақтатқан жетісулық ардагер балуандарды Жетісу облысы дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Ұлан Ғалымұлы Рысқұл салтанатты түрде қабылдап, арнайы алғыс білдірді.

ОБЛЫС БІРІНШІЛІГІ ӨТТІ

Дереккөздерге сүйенсек, дзюдо жапондық жауынгерлік өнердің бір түрі. Бүгінде бүкіл әлемге тараған бұл күрес жапон тілінен аударғанда «жұмсақ жол» дегенді білдіреді. Бұл өнердің авторы Күншығыс елінің даңқты ағартушысы Дзигоро Кано. Аталмыш жаңалықтың мақсаты - өзін өзі қорғауда дене қимылдарына аяқ-қол әрекеттерін қосып, партерде қарсыластың тепе-теңдігіне тежеу қойып, нәтижесінде тырп еткізбей қою екен.

Бұл күрес өнері Қазақстанда да кеңінен танымал болып, біздің спортшылар да әлемдік жарыстарда жүлдегерлер қатарынан көрініп келеді. Қазіргі таңда бұл күрес өнеріне жастар жаппай қызығушылық танытып, белсене шұғылдануда. Бұған біз ҚР Конституция күніне орай Талдықорған қаласында 2012-2013 жылғы кіші жасөспірімдер арасында өткен Жетісу облысының біріншілігі барысында көз жеткізе түстік. Аталмыш жарысқа облыс аудандары Кербұлақ, Текелі, Қаратал, Ескелді, Көксу және қалалық спорт клубтарынан 100-ге жуық жас спортшы қатысып, өзара мықтыларды анықтады.

Біріншілік жоғары деңгейде ұйымдастырылып, жас спортшылар татами үстінде өз шеберліктерін шыңдап, тәжірибе жинақтады. Жарыстың басты мақсаты – жас өрендердің спортқа деген қызығушылығын арттырып, облыс намысын қорғауға лайықты спортшыларды іріктеу болды.

ДЗЮДО

ФУТБОЛ

АЛМАТЫҒА АТЫ АҢЫЗҒА АЙНАЛҒАН
«РЕАЛ» КЕЛЕТІН БОЛДЫ

Португалияның Лиссабон қаласына барып, «Спортинген» өткізетіні, ал, 18 қыркүйекте «Қайрат» пен «Реал Мадрид» арасындағы кездесу 30 қыркүйекте Алматыда Орталық стадионында, Еуропа уақыты бойынша 18:45-те (жергілікті уақыт бойынша 21:45) басталатыны белгілі болды.

«Қайрат» футбол клубы ғаламторда тарап жатқан «Реалмен»

Қазақстандық «Қайраттың» Чемпиондар лигасының жалпы кезеңіндегі қарсыластары анықталды. Олардың арасында әлемге әйгілі Чемпиондар лигасын өзгедерден көп рет – 15 мәрте жеңіп алған құрамында азуын айға білеген кілең мықтылар ойнайтын мадридтік «Реал» командасы бар, деп хабарлайды KAZ.NUR.KZ.

Алматылық «Қайрат» төрт іріктеу раундынан сәтті өтіп, жалпы кезеңге жолдама алған болатын. Жалпы кезеңдегі топтық турнирге сайдың тасындай іріктелген Еуропаның мықты 36 клубы қатысады.

Жеребе тарту рәсімі кезінде қазақстандық команданың 8 қарсыласы анықталды. Олардың қатарында «Реал Мадрид» (Испания), «Интер» (Италия), «Арсенал» (Англия), «Брюгге» (Бельгия), «Спортинг» (Португалия), «Олимпиакос» (Грекия), «Копенгаген» (Дания) және «Пафос» (Кипр) командалары бар. Алматылық клуб «Реал», «Брюгге», «Олимпиакос» және «Пафос» командаларына қарсы ойындарды өз алаңында өткізеді. Ал «Интер», «Арсенал», «Спортинг» және «Копенгаген» клубтарымен сырт алаңда кездеседі. Чемпиондар лигасының жалпы кезеңі 16 қыркүйекте басталып, 28 қаңтарда аяқталады. Нәтижесінде сегіз команда бірден 1/8 финалына өтіп, тоғыз бен 24-орындағы клубтар плей-офф аясында өтпелі матчтар өткізеді.

Бірінші ойынын жерлестеріміз Алматыдан 7000 шақырым қашықтықта орналасқан

матчқа билет сатылымы туралы ақпаратқа қатысты ресми мәлімдеме жасады.

ФК әлеуметтік желілерде таралып жатқан «Қайрат» — «Реал Мадрид» УЕФА Чемпиондар лигасы матчының билетін сату немесе алдын ала броньдау жайлы ақпарат — шындыққа жанаспайтын, жаңсақ хабарлама екенін хабарлады.

«Билетке қатысты жалғыз ресми дереккөздер — клубтың ресми сайты мен «Қайрат» ФК-ның әлеуметтік желідегі ресми парақшалары. Жанкүйерлерден бөгде хабарландыруларға сенбеулерін және билетті бейресми арналар арқылы сатып алмауларын қатаң түрде сұраймыз», - деді клуб өкілдері.

Сонымен қатар, жанкүйерлер билеттерді қалай алатыны туралы ақпарат тарады. Алматылық клуб өз алаңында мына командаларға қарсы ойнайды: 30 қыркүйек — «Реал Мадрид» (Испания); 21 қазан — «Пафос» (Кипр); 9 желтоқсан — «Олимпиакос» (Грекия); 21 қаңтар — «Брюгге» (Бельгия). Клубтың жоспарына сәйкес, билеттердің басым бөлігі бір пакетпен сатылмақ. Яғни жанкүйерлер бірден төрт ойынға билет ала алады. Бұл туралы sportilinet.kz хабарлады.

Стадиондағы орынның орналасуына байланысты пакет бағасы мынадай болады: 95 000 теңге; 150 000 теңге; 250 000 теңге. Билеттер әр ойынға бөлек те сатылады. Бірақ әзірге олардың нақты бағасы мен саны белгісіз көрінеді.

ТУРНИККЕ ТАРТЫЛУ

БІЛЕКТІЛЕР БӘСЕКЕСІ

топ бойынша өзара мықтыны анықтады.

Жарыс қорытындысы бойынша:

25 дейінгі жастағылар арасында Шыңғыс Құдайберген топжарды, екінші орынға Оразәлі Жарқынбай ие болды, ал үшінші жүлделі орынға Ілияс Саметов көтерілді.

25-35 жастағылар арасында Дархан Бақтыбаев жеңімпаз атанса, екінші орын Жайдар Нұршабаевтың еншісіне тиді, ал үшінші орын Эдуард Милосердовке бұйырды.

35 жастан жоғары қатысушылар арасында Руслан Ташеновтың мерейі үстем болды. Антон Спирлданов екінші жүлдегер атанды. Ал, үшінші орынға ие болған ардагер спортшының есімін ерекше мақтаншпен атап өткен абзал. Сүйсінерлігі сол, осы топтағылар арасында биылғы жылғы алты шақырымдық «Шағантау» марафонының жеңімпазы, талдықорғандық 44 жасар әскери қызметші **Мұрат Саурықов (суретте оң жақта)** өз тобы бойынша жасы ең үлкен спортшы бола тұрса да турникке 23 рет тартылып, өзінің шыныққан шымыр, спорттық бабында екенін тағы да дәлелдеп берді.

Жеңімпаздар мен жүлдегерлер кубок, медаль, грамотамен және бағалы сыйлықтармен марапатталды

30.08.2025ж Қазақстан Республикасы Конституциясының 30 жылдығына орай Tartyl Fest жарысы өтті. Бұл спорт түрі қарапайым тілмен айтқанда, турникке асылып, білегіңнің күшімен өз дененді жоғары қарай тарту деп аталады. Яғни, адамның қолы мен білек күші сыналады.

Аталмыш жарысқа 28 спортшы қатысып, жас ерекшеліктеріне қарай үш

КЕРЕК КЕҢЕС

Қазақта «Көрші ақысы – төңір ақысы» деген жақсы сөз бар. «Алыстағы ағайыннан жақындағы көршің артық», «Ағайынның аты озғанша, ауылдастың тайы озсын». Бұл тіркестерден қазақ өмірінде көршінің орны қаншалықты салмақты екенін аңғаруға болады.

Жаһандану деп жанымыздағы көршімен араласуды ұмытып кетпедік пе? Ендеше, көршіге қатысты біліп жүруіңіз абзал болатын дүниелерді еске түсірейік. Көрегенді көрші болсаңыз мына ҮШ ЗАТТЫ сұрамаңыз. Олар:

1. ТҰЗ

Мейлінше дүкеннен сатып алуға тырысу керек. Егер алып келуге мүмкіндік болмаса көршіден алған тұзға аз болса да ақы төлеңіз. Өйткені тұзда береке бар. Сіз оның тұзымен қоса, берекесін де алып кетуіңіз мүмкін.

Сондықтан да өзіңіз біреуден тұз алмаңыз, біреуге тұз бермеңіз.

2. АҚЫ

Егер көршіңіз сізді көмекке шақырса, оны жасап бергеніңіз үшін ақы сұрамаңыз. Кейде есігі бұзылып немесе баласы қараусыз қалып жатады. Осындайда ең алдымен көршіден көмек алады. Сол кезде уақытыңды алдым деп көрші ақша ұсынады. Өзгеге де беретін едім ғой, алшы деп қиылатындар да кездеседі. Сол кезде сыпайы түрде бас тарту керек. Өйткені күндердің күнінде сіз де көршіден көмек сұрайсыз. Сонда жарқын жүзбен көршіңіздің есігін қаға аласыз.

3. ИТ

Кейде көршінің иті балалап жатса, тұқымы жақсы деп иттің күшігін асырап алғысы келетіндер болады. Бұл кезде де көршімен арадағы қарым-қатынасқа сызат түсірмеу жағын ұмытпау керек. Салтты білетін көрші болса, күшікті сатып алу ырымын жасайды. Ал білмейтіндерге түсіндіруге тырысыңыз. Қарапайым нәрсе ғой деп елемейіңіз мүмкін. Бір-біріне күшік бермеу көршілердің иттей ырылдасып қалмауының амалы.

Атадан келе жатқан кез келген тыйымның астарында терең мән жатады. Кейбірі ақылға қонымсыз болса да, әрбір ырым өмірге мән бітіруге ұмтылады. Қазақ ұрпағын тыйым арқылы тәрбиелегенін тарихтан білеміз. Қисса, дастандардың да маңызы осында.

Әлеуметтік желіден алынды.

Көне тайпа	Тарту	Газет аты	Лас	Сан-сезім	Пұл	Сөз мәйегі	Жаулық	Бес саусақ	Сауға	Қазақ батыры
Тамаша	Қаулы	Сана-сыз	Бөйге	Көп тіл білетін адам	Ресей қаласы	Өзіл-...	Ешкі еркесі	Қыс көркі		
Самғау	Кеуек	Жұпыны	Трасса	Күз айы	Көң бөлме	Франция қаласы	Мекке жақ	Оңаша	Бір жағына қарай ауу	
Ар-...	Босанатын үй	Сөз мәйегі	Мылтық ату орны	Сарқын-ды егіс суы	Робин ...	Берін жара-тушы	Бақша	Құт		Бармақ
Мейірім	Қолқа	Төлеев	Ән аты	Сұйық ас	Мейман	Жаңа-лық	Берін жара-тушы	Бақша	Құт	
Жауы-рын жақ	Дөуір	Жаңсақ, қателік	Қисса	Ауру-хана бөлмесі	Ат әбзелі	Ис бітті, ... кетті	Фидель Кастро ...	Түн құсы	Шалғы	
Маугли қасқыры	Дөуір	Жаңсақ, қателік	Қисса	Ауру-хана бөлмесі	Ат әбзелі	Ис бітті, ... кетті	Фидель Кастро ...	Түн құсы	Шалғы	
Әнші ... Қабаева	Сенім	Тағам	Далақ	Пирами-даның іші	Сиқыр	Нота	Ресей әншісі	Барға қарсы		Ескіше маусым аты
...-сопақ	Күрішті тағам	Тас есім-дігі	Әлди	Алты-бақан	Конфет түрі	Финиш (ант.)	Жылқы	Дәуыл (орыс.)	Әппақ	Футбол термині
Айқын	Жер өлшемі	Герма-ния қаласы	Австрия компо-зиторы	Ескіше ақпан айы	Өрт	Нота	Ким ... Сен	Судың сұрауы бар		
Скрип-кашы қыз	Жер өлшемі	Герма-ния қаласы	Австрия компо-зиторы	Ескіше ақпан айы	Өрт	Нота	Ким ... Сен	Судың сұрауы бар		
Ақ-сақал	Жер өлшемі	Герма-ния қаласы	Австрия компо-зиторы	Ескіше ақпан айы	Өрт	Нота	Ким ... Сен	Судың сұрауы бар		
Шөлмек	Параның «аға-йыны»	Қазы өлшемі	Австрия компо-зиторы	Ескіше ақпан айы	Өрт	Нота	Ким ... Сен	Судың сұрауы бар		
Ымыра-ға келу, шарт жасасу	Түс	Жыл мезгілі	Жыл мезгілі	Ширақ, сергек	Окоп	Ин				

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: Ұлым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМУХАН – редактордың орынбасары
Зарина БЫЖЫБЕК – корректор-журналист

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Кезекші редактор: 3. БЫЖЫБЕК

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс
тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 910

Индекс 15534

Меншік иесі
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ